جگەرخوین . .
شاعر و مرۆڤ و کوردپەروەر

دەزگەها سپیرێز یاچاپ و وەشانێ

دار سبيريز للطباعة و النشر
SPIREZ PRESS & PUBLISHER

خودانێ ئمتیازێ: حافظ قاضي
سەرنڤیسەر: مؤيد طيب

* ژمارا کتێبێ (٣٨)
* جگەرخوین ...شاعر و مرۆڤ و کوردپەروەر
* ڤەگوهاستن و بەرهەڤکرن : هەڤال زاخۆیی
* دەرهێنانا هونەری : هەکار فندی
* بەرگ: بەیار جەمیل
* تیپچنین: بەسنا محەمەد سالح
* سەرپەرشتیاری چاپکرنێ: زاگرۆس مەحمود
* چاپا ئێکێ
* ژمارا سپاردنێ: (٤٢) سالا ٢٠٠٤
* چاپخانە: وەزارەتا پەروەردێ ـ هەولێر
* تیراژ: (٥٠٠) دانە

کوردستانا عیراقێ . دهوک
ئاڤاهیێ سەندیکا کرێکارێن کوردستانێ ـ قاتێ سێیەم
www.spirez.net تەلەفون : 7222125 - 7225376

جگەرخوین

شاعر و مرۆڤ و کوردپەروەر

ڤەگوهاستن و بەرهەڤکرن
هەڤال زاخۆیی

سپیرێز
دهۆک 2004

ژ ئیلهاما جگەرخوین

ژ گیانێ پاکێ سەیدا جگەرخوین را دیارییە

ژ دەردێ ڤێ دلبــەرێ، ئیــرۆ پر کــوڤــانە دل
ژ ئەڤــینا ئەســمــەرێ، ئیــرۆ پەریشــانە دل

پەریشــــــان وبێـــــزارم، پری دەرد و ژانە دل
بێ هوش وگـران بارم، ئێـخـســیـرێ چاڤـانە دل

چەند ســالن ل بەندێ مـە، ئیـرۆ بێ سـەمـیـانە دل
چاڤـەرێی وێ روژێ مـە، کـەنگی بشـەهیـانە دل

ژ ئیلهاما جگەرخوین، ئیرو دێ گەش بت ئەڤ دل
سـەیدا، ئالا هات هلدان، لەو ئیرو مـەسـتانە دل

خـەونا تە ئیــرۆ بوو راست، بکەنی و دیلانە دل
دیــلانــا دلــێ تــەیــە، ژ رەنــگــێ ئــالانــە دل

هەڤال زاخۆیی
2-10-2003
دهوک

دیاری
بۆ گیانیێ پاکیێ هەلبەستڤانیێ مەزن
جگەرخوین

پەیڤەک پێدڤی

ژمێژ وەرە ئۆمێدا من بوویە ئەز بکاربم هەمی بەرهەمێ هەلبەستڤانێ مەزنێ کورد "جگەرخوین"ی ڤەگوهێزمە پیتێن عەرەبی، ژ بەرکو پرانیا خوەندڤانان ل باشورێ کوردستانێ ئانکو پارچەیا رزگارکری ژ کوردستانێ بپیتێن عەرەبی دخوینن، بەلکو ژی من وەک کەسەک خوەندڤان باوەری بگوتنەک ماموستایێ هەلبەستڤان "مؤید طیب" ئانییە دەما لجڤاتەک تایبەت گوتی "کەسێ زمانێ کوردی بپیتێن عەرەبی نەخوینت ئەوی نێڤ روشنبیریا کوردی نەنیاسیە و بەرووڤاژی، ئانکو ئەو رۆشنبیری کورد یێ کو بپیتێن "لاتینی" ژی نەخوینت ئەویژی نیڤ روشنبیریا کوردی بپاش گوهڤە لێدایە.

ئارمانجا من ئەو بوویە کو ئەز تەڤ بەرهەمێ ڤی هەلبەستڤان و رۆشنبیرێ مەزنێ کورد ڤەگوهێزم پیتێن عەرەبی، لێ مژوول بوونا من بکارێ رۆژنامەڤانیڤە و هەر وەها نەپەیدابوونا شیانێن دراڤی بووینە ئەگەر کو هەیا نها من ئەڤ پرۆژەیە وەک خەون دیتیە.

ئەگەرەک گرنگ ئەز پالدایمە ڤی رەنگە پرۆژەی بکمە دهزرا خوەدا، ئەوژی براستی چ گرنگی پێدان ببەرهەمێ جگەرخوینێ مەزن نەهاتیە کرن نەژئالییێ دەزگەهێن رۆشنبیری ڤە ل هەرێما کوردستانێ و نەژئالییێ رۆشنبیران ڤەژی،

بەلکو دەلیڤە لڤر دەستوبریێ نادە ئەز هنەک ژ وان ئەگەران بدم بەرچاڤ ئێن کو بووینە ئاستەنگ دڤێ رێدە، هەرچەندە ژی تەڤ سیاسەتڤان وروشنبیرێن کورد باش و باش دزانن جگەرخوین کییە و چییە و چ کریە، ئەز بخوەژی وەک کەسەک خوەندەڤان ڤی هەلبەستڤانی دبینم یەک ژ گرنگترین کەسایەتیێن روشنبیریا کوردی دچەرخێ بیستێدا کو ئەوی بدەهان مرید پەیداکرینە و کارتێکرنەک پوزەتیڤ لسەر گەلەک گەنجێن کورد هەبوویە کو بەر بجیهانا هەلبەستێڤە بچن و هەر وەها کارتێکرنەک مەزن لسەر گەلەک گەنجان هەبوویە کو خوەدی لدۆزا مللەتێ خوە دەرکەڤن و بەرێ خوە بدنە هەڤرکییا دژمنان...

لداوییا ڤێ پەیڤێ ژی سوپاسیێن خوە ئاراستەی دەزگەها سپیرێز یا چاپ و وەشانانان دکم وبتایبەت رێڤەبەرێ وی ماموستا "مؤید طیب" کو بۆ من بوویە پالدەر ئەز قەفتەک ژ هەلبەستێن جگەرخوینی بپیتێن عەرەبی دانم بەرچاڤێ خوەندەڤانان.

هەڤال زاخۆیی
1-12-2003

جگەرخوین... ژیان و داهێنان

ناڤێ وی یێ دورست "شێخ موس مەلا حسن"ە ل سالا 1903ل گوندێ "هەسار" سەر بقەزا "مێردین"ی ڤە ل باکورێ کوردستانێ ژ مالباتەک هەژار هاتیە دنێ، وهێشتا جگەرخوین زارۆک بابێ وی بارکریە و چوویە بەر دلوڤانیا خودێ، ئەڤجا جگەرخوین بێ کەس مایە، تەنێ برایێ وی یێ مەزن هنەک هاریکاری پێرە کریە وپاشی ئەو نەچار بوویە لجەم گوندییێن دەولەمەند و ئاغایان کار بکە و خزمەتکارێ بکە و دوی ژیێ زارۆکینی دە جگەرخوین کەتە ژێر ستەمێ و زۆر دەستییێ.

ژ بەر نەچاری و هەژاریێ مینا گەلەک هەڤدەمێن خوە، جگەرخوین نکاربوو ل خوەندنگەهان بخوینە، لێ ل ژیێ 18 سالیێ لبەر دەستێ مەلا دەست بخوەندنا ئایینی کریە.

جگەرخوین بخوەندنێڤە و خواستنا زانستی هاتە گرێدان و حەز و ڤیانا پیشدەچوون و رۆناکبیریێ کەتە دلێ وی و ژ بەر ڤێ یەکی ل گەلەک جها گەریان کر، لێ ئەو لسنوورێ خواندنا ئایینی نەراوەستا بەلکو وی دیفچوونا تشتەک دن کر ئەوژی خواندنا بەرهەمێن ئەدەبی یێن کوردی مینا بەرهەمی

جزیری و خانی و فەقییێ تەیران و هنەکێن دن، زوو بزوو بسەر ئێش و ئازارێن وەلات و مللەتێ خوە هلبوویە.
پشتی کو خواندنا خوە یا ئاییینی بداوی ئانی ل گوندەکی ل کوردستانا سوریی کارێ" مەلاتی" کر ئانکو بوویە مەلا، لێ ددەمەک کورت دا ئەوی ببیر و باوەریێن پێشکەتی لوی سەردەمی خوە دا ناسکرن و هەر زوو دژی شێخ و مەلا و ئاغان کارکر وئارمانجا خوە کرە رووت کرنا وان و رەفتارێن وان یێن دیشت پەردا ئاییینێ دە دکرن و بوێ یەکێ زولم و ستەمکاریەک مەزن لخەلکێ خوەدکرن.
ل سالا 1925 ویشتی شکەستنا سەرهلدانا شێخ سەعیدێ پیران گەلەک بیرەوەر و وەلاتپارێزێن کورد ژ باکورێ کوردستانێ بەر بکوردستانا سوریێ ڤە هاتن و ئەوان ل سالا 1927 کومەلەک بناڤێ کومەلا خۆیبوون دامەزراندن و جگەرخوین ژی یەک ژ دامەزرینەرێن ڤێ کومەلێ بوویە و دەست پێکر دکوڤارا "هاوار"دە هەلبەستێن خوە لژێر ناڤێ جگەرخوین وەشاندن، و ددەمەک کورت دا ل گەلەک دەڤەرین کوردستانێ ناڤێ جگەرخوین هاتە ناسکرن ژ بەرکو هەلبەستێن وی پر بوون ژ هەست و گیانێ وەلاتپارێزیێ.
د بوویەرێن شەرێ دووەم یێ جیهانیدا جگەرخوین دەرباس بوو و ڤان بوویەر و ئەنجامێن شەری کارتێرکرنەک مەزن لجگەرخوینی کرن و ئەو بەر بهزرو بیرین سوسیالیزم ڤە چوو زێدەباری وەلاتپارێزی و گرێدانا وی بنەتەوا کورد ڤە.
ل سالا 1950 ل کوردستانا سوریێ پارتیا دیموکراتا کورد دهێتە دامەزراندن، جگەرخوین ژی بوویە یەک ژ ئەندامێن ڤێ پارتیێ و هەتا مرنا خوەژی یەک بوویە ژ ئەندامێن وێ.
پشتی روخاندنا سیستەمی شاهانی ئانکو "ملکی" ل عیراقی ژ ئەنجامێ کودەتایا عبدالکریم قاسم ل تیرمەها 1958، جگەرخوینی قەستا کوردستانا عیراقێ کر ولپشکا کوردی ل کولیجا ئادابێ ل زانکویا بەغدا بوویە ماموستاییێ زمان و ئەدەبێ کوردی، لێ ل سالا 1961 شورەشا ئیلونا مەزن دەست پێدکەت و ئەوژی قەستا شورەشێ دکەت و هەمی شیانێن خوە ژ بو فێرکرن و رۆشنبیرکرنا کادر و پێشمەرگەیێن پارتی تەرخان دکەت.
پشتی سالا 1970 جگەرخوین دیسا بەر بکوردستانا سوریێ چوویە، لێ ل وێ دەرێ توشی گەلەک ئاستەنگ و گرفتاریان دبە ژ ئالیێ بەعسا سوری ڤە

و چەند سال دزیندان وگرتناڤە دەربازکرن هەتا کو سالا 1979 بەر بوەلاتێ سوید ڤە چوویە ولوێ دەرێ بوویە پەنابەر هەتا 22-11-1984 بیەک جاری ژ دونیایێ بارکر وبەر بدلوڤانیا خودێ ڤە چوو و ئەگەرێ مرنا ویژی نەخوەشیا دلی بوویە و ل 2-11-1984 جەنازێ وی ببالەفرەک تایبەت بەربسوریا ڤە هاتە گوهاستن.

گەلەک نەخوەشی و گرفتاری جگەرخوینی دژیانا خوەدە دیتینە وبەلکو رەوشا وی یا تایبەت ژی دهەلبەستێن ویدە خوەیا دبە و هەر وەسا رەوشا بن دەستیا مللەتێ کورد جگەرخوین بیەک جار هەژاندیە، لەورا گەلەک نموونێن هەلبەستێن وی وەسا وی خوەیا دکن کو مرۆڤەک علمانی دژی دین و ئاین بوویە، براستی ژی جگەرخوین ژ ئالیێ زەلامێن ئاینی و دەولەمەندان ڤە توشی هەوەک دژوار بوویە کو جارنا دگوتن جگەرخوین کافرە گوهـ مەدنێ وجارنا دگوتن مارکسیــیە وگەلەک گوتنهێن دی پێڤە دهێلان، لێ جگەرخوین وەلاتپاریز وبوێر و کوردەک رەسەن و دلسۆز پاک و پاقژ بوویە وهزر و بیر وشیانێن خوە ژ بۆ وێ یەکێ تەرخان کرینە دا کو مللەتێ وی هشیار وزانا ببە وئەو نەبوویە دژمنێ راستیا ئایینێ ئیسلامێ بەلکو دژمنێ وان رەفتاران بوویە ئەوێن بناڤێ ئیسلامێ دهاتنەکرن.

جگەرخوین و هەلبەست

کەسێ بهێت وبەرهەمێ جگەرخوینی یێ شعری بخوینت -مەبەستا من کەسێ تایبەتمەند- دێ گەهتە وێ ئەنجامێ کو ژلایێ هونەری ڤە جگەرخوین کەتیە دبن کارتێرکرنا جزیری و خانی ڤە دروویێ رۆخساریێ" شکلی"ڤە ئانکو وی هەلبەست برۆخسارەک کلاسیک نڤیسییە لێ دبیاڤی هزرو وبیران دە جگەرخوین هەڤچەرخ بوویە و دهێتە ژمارتن یەک ژ گرنگترین هەلبەستڤانێن کوردێن نووژەن ژ بەرکو وی پەیڤێن نوو، هزرێن نوو، بیرو باوەرێن نوو بپیڤەرێن وی سەردەمێ ئەو تێدا ژیای دهەلبەستا خوەدا بکارئانین..

لێ دیسا جگەرخوین دمینە جزیری دئەڤینداریا خوەدە، وخانی د نەتەوەیی یا خوەدا، وفەقییێ تەیران دنازکی یا خوەدا و ئەڤ چەندە خوەیا دبە دەما جگەرخوین ناڤێ جزیری و خانی بدەهان جاران دهەلبەستێن خوەدە بکار دئینە مینا.

خەرابا تم ژ مەی خانێ
مە مەی دا ئەحمەدێ خانێ
جزیری فرکە فنجانێ
ژ کوپ و گوزکێن باتی

جگەرخوین و رۆمان

وەک هەولدان جگەرخوینی بزاڤێن نڤیسینا رۆمانی هەبووینە لێ وەها خوەیایە کو ئەو دوارێ رۆمانێ دە نەهند سەرکەتی بوویە ژ بەرکو شیانێن وی شیانێن هەلبەستێ بوون و تەنێ وی دوو (2) رۆمان نڤیسینە ئەوژی "رەشوێ دارێ "و "جیم و گولپەری".

جگەرخوین و دیرۆک

جگەرخوینی گەلەک خوە بدیرۆکا مللەتێ کورد ڤە ماندی کریە و هەولدانەک باش کریە دوارێ نڤیسینا دیروکێدە و ئەوی پرتووکەک مەزن ژ دوو بەرگا پێکهاتی لدوور دیرۆکا کوردستانێ نڤیسییە و ناڤێ وێ کریە "تاریخا کوردستان".

جگەرخوین و مارکسیسزم:

مینا هەمی روشنبیرێن رۆژهەلاتا ناڤین ژ چەرخێ بیستێ سالێن چل و پێنجیان جگەرخوینی رێکا مارکسیەتێ ژ بۆ رزگارکرنا کوردستانێ وەک رێباز

باوەر پێ ئینا بوو، لێ دسەر هندێرا جگەرخوین مرۆڤەک نەتەوەخواز بوو و دخواست مارکسیەتێ بۆ دۆزا نەتەوی بکار بینت ئانکو مفای ژێ وەرگرت و ئەوی گەلەک هەلبەست بمارکسیەتێ و رێبازا مارکسی نڤیسینە لێ چ جاران جگەرخوین نەبوویە مارکسی ژ بۆ مارکسیەتێ بەلکو ئەو سەرکەتنێن وی سەردەمی مارکسیەتێ ل کوبا و ڤیتنام و کمبودیا و گواتیمالا بدەستڤە ئینای بووینە ئەگەر گەلەک روشنبیرێن کورد هەلبەت روشنبیرین روژهلاتا ڤێ رێبازا بۆ رزگارکرنێ هەلبژێرین....بکورتی جگەرخوین هەول دایە مفای ژ گەلەک بیر و باوەران وەرگرە بۆ ئاڤاکرنا ئایدۆلۆژیەک نەتەوی.

لێ پشتی پەیدابوونا شورەشا ئیلونێ ل باشورێ کوردستانێ و بدەسڤە ئانینا رێکەفتنا 11ئادارا 1970جگەرخوین وەک مرۆڤەک نەتەوی و دوور ژ مارکسیەتێ خوەیا دکەت ئەڤ چەندە ژی دیارە ددیواناوی "کیمەئەز"دا یا کو ل سالا 1973ل بەیروتێ هاتی چاپکرن.

جگەرخوین و دۆزا کوردی:

مینا جگەرخوینی- چ هەلبەستڤانێن کورد هەلبەست بکورد و کوردستانێ نە گوتینە، بەلکو جگەرخوین بوویە دەنگێ شورەشێن کوردی و گەلەک قوربانی ژی دڤێ رێدا داینە.

وجگەرخوینی کوردستان ژی دیتیە ئێک پارچە زولم لێ هاتیە کرن و لسەر چوار دەولەتان پارڤە بووی، بەلێ چ جاران جگەرخوینی هەلبەست بپارچەکێ نە نڤیسییە ویادی پاش گوھ ڤە هاڤێتیە، ئەوی د "7" دیوانێن خودا بهزاران خەون بکوردستانێ و ئازادیا وێڤە دیتینە، جاران کوردستان کریە دایک، جاران کریە یار، جاران کریە بەهەشت، لێ ئەو گەلەک لسەر وەلاتێ خو کوردستانێ گریە وژێرا روندک باراندینە.

جگەرخوین و زانست:

هەلبەستڤانێ مە جگەرخوین مروڤەک روشنبیر و مەژی ڤەکری بوو لەورا وی هەر کور و کچێن کورد هاندایە بۆ خواندن و زانینی ژ بەرکو وی زانین و

زانست بباشترين رێ هەلبژارتيە داکو کوردستان رزگاربيت.

ئيـــــــرۆ رۆژا خـــــــوەنـدەڤـــــــانا
خـــــــورتێن هێـــــــژا خـــــورتێن زانا
رۆژا شـــــــێـــــــران رۆژا مـــــــێـــــــران
رۆژا کـــــــــــــــوردێـــن پـەهـلـەوان

جگەرخوين و جڤاکێ کوردێ:

دگـەلەک نموونێن هەلبـەسـتـاخـودا جگەرخـوين دەردەسـەريا کـوردسـتـانێ ڤەدگێريت بۆ وان رەوش و تيتالێن کەڤن يێن کو بووينە ئەگەرێن سەرەکی ژ بو ژێکڤەبوونا کوردستانێ وملەتێ کورد، ديسان جگەرخوينی هێرش بريە سەر وان شێخ و ئاغ ودەرەبەگێن نەکەفتين دخزمەتا دۆزا ملەتێ خودا و ئەو کەسێن ئايين بو بەرژەوەنديا خـو يا کـەسی بکارئينايين رسـوا کـرينە وری رەش دەرخستينە مينا هنەک شيخ و دەرويش و سوفيێن کو گەلەک جاران بووينە ئەگەر ملەت دخەوەک مەزن دا بمينت.

گـــــــورمـــــــينـە دەرويش هـار و دين
هـاوار دکـی قـــــــێـــــــريـن و شـين
ســـاڤـــــار و نيـــــڤـــــشـک ژێرە بين
بـرچـيـنـە زارو تـەڤ ل مـــــــــــــال

عـــــەربـانێ باڤـــــێـــــژ وەر بخـــــوين
ژهرە وەخـــــــســـــتـــــــە ئۆل و دين
هـەتـا جـگـەر لـن بـوويـە خـــــوين
وەلات بـخـــــــوازن ئـەم هـەڤـــــــال

بەرهەمێ جگەرخوینی یێ چاپکری

1- دیوانا ئاگر و پیتی / هەلبەست 1945 شام
2- دیوانا سەورا ئازادی / هەلبەست 1954 شام
3- دیوانا کیمە ئەز / هەلبەست 1973 بیروت
4- دیوانا روناک / هەلبەست 1980 ستوکهولم
5- دیوانا شەفەق / هەلبەست 1982 ستوکهولم
6- دیوانا هیڤی / هەلبەست 1983 ستوکهولم
7- دیوانا زەند ئاڤیستا / هەلبەست 1983 ستوکهولم
8- تاریخا کوردستان / دیروک 2 بەرگ - ستوکهولم
9- فەرهەنگا جگەرخوین / قاموس 1961 بغداد
10- رەشویێ دارێ / رومان/ شام
11- جیم وگولپەری / رومان /شام
12- سالار و میدیا / داستانا شعری /بیروت 1973

ژێدەرین من مفا ژێ وەرگرتی

1 -دیوانا ئاگر و پیتی 1945 چاپا شام.
2- گوڤارا ماف 1996 چریا ئێک - دهوک - هەڤال زاخویی.
3- حەفتینداما خەبات 22 چریا ئێک - 1997 هەولێر- هەڤال زاخویی.
4- پێشەکیا دیوانا روناک 1993 استانبول -کمال بورقای.
5- دیوانا ئاگر و پیتی 1992 چاپا استنبول.
6- دیوانا روناک 1993 چاپا استنبول.

هەلبەستێن وی

بکورتی ژینا من

سـالا هزار و نەهـ سـەد وسێ ئەز هاتم دنیـاییێ
بناڤێ سـولتان شـێخ مـوس ئەز چێبوومـە ژدایێ

هەتا بووم سێـزدە سالی ل گوندێ مەی هەساریێ
ژینا خــوە من دبۆراند پاشـێ ژوێ مــەدا رێ

باڤێ منێ ری سـپـی خـوەدی مـرۆڤ و روومـەت
نەمـرۆڤـەک مال گـەنی بێ نامـووس وبێ غـیـرەت

ژ تەنگاسی، نەچاری، مە ئەو گـوندێ خوە بەردا
هاتن ئامــوودا رەنگین، باڤێ من زوو ئەمـر دا

دیا منـا بەلـنگاز پـینجی ســـالـی دلوڤـــان
سالەک پشتی باڤێ من، ئەوژی ل وی بوو مێڤان

برایێ منێ نیڤ مەلا، ژ عالەما رۆحانی
راست و درست چ بێژی ئەو تشتەکی نزانی

وی پیرەکا خوە ئانی بێ وژدان و بێ مەژی
بگوتنێن خوە ئێن چۆرس، ئەو من بێ دەرب د کوژی

خوەشکا منا خوەندەوار، بێ ئینساف و بێ وژدان
ئەز رەڤییام هاتم جەم وێ ژی ئەز کرمە شڤان

گەه ل ڤر و گەه ل وێ من عەزابەک مەزن خوار
یا (الله) ویا خوەدێ پاشێ بوومە خوەندەوار

ژینا من یا کەڤنارە ئێدی هاتە گوهارتن
تەڤ خوەشی و زانەبوون حەفت هەشت سال هن بـ هن

من دەست بکوردیێ کر پەیدا کرم چەند مرید
بـ خوەشخان و رەشبەلەک خەسما پشتی شێخ سەعید

پاشێ چوومە عیراقێ ژ وێ ئەز چوومە ئیران
هەچی کەسێ بدیما ژ من دمانە حەیران

من ئیجازا خوە ستاند بسەربەستی مێرانی
ژ نوو کەچا خالێ خوە ژ هەسارا خوە ئانی

بووم مەلایێ هاسدا زۆر جبەپوش و سەربشاش
ژ نوو رێیا راست و خوەش بوو سەر زۆر و رێل وکاش

من بدووڤێ دنێ گرت، ڤینا وێ کەت دلێ من
بارێ گوندو و ئێ کولفەت، هەمی کەت سەرملێ من

پاشێ هاتە بیرا من کو ئەز ببم خودەی گوند
دلێ من ژی گۆتە من گەلەک باش و گەلەک ڕند

من ژ ئاخا جزیرێ دو گوند گرتن کول و خەم
ناڤێ یەکی چێلەک بوو، ئێدی مەکر جەهەنەم

دناڤ مەدە نەما بوون نە ئاغا و نە کێخوە
عەلو و چەلو کوم بقول، من تەڤ کرن وەکی خوە

ڕۆژا مە گوند ئاڤاکر کەتە ڕاستێ موختاری
گوندێن مە بوون بەربەری، دژمناهی، نەیاری

تەڤان گرتن دارێن خوە بوونە وەکە گورێن هار
ژوی بەختێ منێ رەش، کورێ پۆتێ بوو موختار

سەرمیانێ وی دەرەو ل سەر وی بوو بەربەری
وەک دووچەیی تالیانی پاشێ وی ژی بخوە دەری

خودەی مال و خودەی گوند ل بەرگیلێ بوو سوار
رێ ژێ خستە مالا خوە ترۆ پاشێ بوو عەتار

پشتێ علمێ خوە ئێ پڕ بووم دۆدۆیی قولنگڤان
بووم هەڤالێ کوم بقول کورێ پۆتێ سەرمیان

ئەڤ جیهانا خاپینووک هەتا مەژیێ خوە ناس کر
چ بکم فیێدە نەمایە عەمرێ خوە من خلاس کر

چما راستی دبێژم ل ناڤ دینا بوومە دین
هەتا بمرم ژ نووڤە خەلک ئێ بێژن جگەرخوین

بیریا وەلات

کـافەریدوون، کـا درەفش، تاجـا کەیان ل کـوویە
کا گوهدەرز و کا روستەم، کا ئەو مەیدان ل کوویە؟

کـا پادیشـاهێ ئەلوەند، کـا سـولتـانێ ل دەینوور
کـا ئەیووبی، کا دێسەم، کـانی مەروان ل کـوویە؟

کـا مـیـرەکـێن ل بابان، کـا پاشـایێ رەواندز
کـا جزیر و کـانی میـر، کـا بەدرخـان ل کـوویە؟

کـانی مـیـرێ بەهدینان، کـانی مـیـرێ هەکـاران
کـا مـیـرەکـێن ل زازان، مـیـرێ خەرزا ل کـوویە؟

کانی میرێ حەسەن کێف، کانی میرێ ل ساسوون
کا میـرەکێن مەجەن کورد، میـرێ شێـروان ل کوویە؟

کا مەلاتیە، کا خەرپووت، کا چەرمووک و سوارەک
کانی ئورفە، کا سرووچ، میرێ ملان ل کوویە ؟

کا وێرانشەهـ، کا دێرک، کا مێردین و نسێبین
کانی ئامەد، کا هەزرۆ، میرێ هیزان ل کوویە ؟

کانێ ستەور وکا مدیات، کا ئەرزەن وبشێری
کا ئاشیت وکا هێتەم، کا گوردلان ل کوویە ؟

کا بەدلیس وکا سێرت، کانی مووش و ئەرزەرۆم
کانی قارس وبایەزید، کا مەرێوان ل کوویە ؟

کانی مکس وکا خەسخێر، کانێ سەرا مەخینان
کانی دەشتا جۆلەمێرگ، کانی وەستان ل کوویە

کا شەنگال و کا مووسل، کانی زاخو، کا دهوک
کانی ئاکرە، ئامێدی، کانی بارزان ل کوویە ؟

کا هەڤلێر و کانی کۆی، کا حەریر و رەواندز
کا شەقلاوە، کا دەرتەنگ، میرێ سۆران ل کوویە ؟

کا کەرکووک وشەهرەزۆر، کا حەلوان وکا دەینوور
کا کەلۆس وکا نەشکاس، کا مەهرەوان ل کوویە ؟

کا تەنوورە، کا زەلەم، کا مەشیلە، کانی لۆی
کا سرووچک، کا ئالان، کا دومەهران ل کوویە ؟

کا لۆران وکا گۆران، کا حەمرین وکا سەفین
کا ئەو باژارو ئەو گوند، کا کوردستان ل کوویە؟

کا ئەو دەشت وکا چیا، کا ئەو ئاڤ وکا گیا
کا ئەو کوون وکا کۆچەر، کا ئەو زۆزان ل کوویە؟

کا ئەو دەنگێ پەزێ قەر، کا ئەو گولێن سۆر و زەر
کا بنەفش وکا ریحان، کا گولستان ل کوویە؟

کا کووڤی و کا ئەڤۆر، کا ئەو دەنگ وقۆرەقۆر
کا شرینا کەوێ نێر، کا نێچیرڤان ل کوویە؟

کا ئەو جۆت و ئەو جۆتار، کا ئەو پەز و کا دەوار
کانی بەرخ و کانی کار، کا بێریڤان ل کوویە؟

کا ئەو مێرگ وکانی دەشت، کا ئەو باغ وکا بهەشت
کانی سەیران، کانی گەشت، کا ئەو دیلان ل کوویە؟

کا ئەو خۆرت و کا کورک، کا ئەو شال وکا شەپک
کا گوڤەند و کا کەچک، کا زرناڤان ل کوویە؟

کا دلشاد وگولیزار، کا شێرین وکانی زین
کانێ عەیشێ، کا فاتێ، کا پەریشان ل کوویە؟

کا ئەو مێر و کا ئەو ژن، کا ئەو کالێ ڕە مەزن
کا لێلێ وکا لۆلۆ، کا ئەو حەیران ل کوویە؟

کا ئەو کەن و کا گەشی، کا شادی وکا خوەشی
کا سەرسال وکا نوورۆز، کا مهرەجان ل کوویە ؟

کا ئەو ئاڤا سار و خوەش، کا گندۆر و کا زەبەش
کا برنج وکا گەنم، کا ئەو بوستان ل کوویە ؟

کا هرمی وکا ئینجاس، کا بیهۆک وکا تری
کا ئەو خوّخ وکا هنار، کا دوەبەلان ل کوویە ؟

کا ئەو زیڤ و کا ئەو زێر، کا کانیێن گاز و قیر
کا ئەو تەرش و کا تالان، کا ئەو دەوران ل کوویە ؟

کا وەلاتێ مە رەنگین، ئیرۆ ژار و بریندار
جگەرخوینۆ دەبگری، کانی دەرمان ل کوویە ؟

شاهناما شەهیدان

دخـــوازم ئەی دلۆ ژارۆ بـچـــاكی
هەری مـیـرێن وەلاتێ مە تو راكی

ببێژە ئەی شەهیـدێن دین وملله‌ت
بەسە رابن، سەرێ رۆژا مە دەركەت

بەگ و ئاغــا ژوە ئـیـــرۆ دگـــازن
بەسـە رابن وەكی مـێـران مـەرازن

دلۆ ژارۆ ژ خـــالد بەگ رە بێـــژە
بسـەربەسـتی تو یەک نـوتقێ برێژە

ببـــێـــژە خـــالدۆ رابە دەرەنـگە
هەمی كـوردان بهـەڤـرە دایە دەنگە

ژ ویّ رابه هەره بیّــژه فــوئاد بەگ
ژ کورمانجاره ریّزانی تو بیّ شەک

قــەلەم فــیّــده دکی ئیــرۆ تــو رابه
خەوا شــیّــرین ژ بــۆمــه پر عــەزابه

د ڤی وەختی کەسیّ وەک ته نەزایه
بەلیّ چبکم ژ من ئیـــرۆ جـــودایه

دلۆ بیّـژه کـەمـال فـەوزی تو کـانی
تو دلخوەش به، بڤان رۆژیّن جوانی

دزانم کــو دڤی وەخــتــی تو رابی
وەلاتیّ مــه ژ خــوینریّژان جــوداکی

دلۆ ئوسف زیا راکـــه ژ گـــۆریّ
بەریّ کوشتی بجارەک بدنه دۆریّ

ژ بۆ کـوردان بکن جەهدو خـەباته
هەلا رابن ســـوبه عـــیــدا وەلاته

رزا رابه جــیــهــان بوویه ســەرفـراز
ددنیــا مــانه تەنهــا ئەم بەلەنگاز

بنیّرن هوون جهیّ تەختیّ شەرەفخان
خەراب بوویه ژ دەستیّ لاویّ توووران

ئەیا سالح بەگێ هنێ هەلستە
وەلاتێ مە لسەر تە ژارو مەستە

بدەستێ خوە تو بگرە شووڕێ کوردان
بدەڤ بێژە ژ بۆمە وەعزێ قورئان

دلۆ رابە ببێژە حاجی ئەختی
برا رابە خوەدانێ تەخت و بەختی

کوڕێن تە تەڤ دکن قێرین وهاوار
ژ کورداره هەمی بوونە فیداکار

ل جی رابە، ژ جی رابە حەقی بەگ
ل شوون بازان دخوینن حاجی لەگ لەگ

وەلاتێ وە خەلا راکر ل شێران
نها سەیدە ژ بۆ کوندێ شکێران

وەرە خەیری بەگی رابە ژ دێرسم
ژ تە حالێ وەلاتێ خوە بپرسم

هەری ئەو مادەن وباغ و رەزانا
گەلۆ راستە کەتن دەستێ نەزانا

بەسە راسم تو رابە ئەی ئەفەندی
بخوینە تو زمان وزارێ زەندی

بنێره خوەش لڤێ جەهدو خەباتێ
ژ رۆژئاڤـــا هەتانی رۆژهلاتێ

ژ هیزانێ تو رابە سەرخوە برهان
تو برهانی ژ بۆ داوامە کـوردان

بناڤێ تەدکن جـەهدو خـەباتە
نەتیـجـامە بەلێ تۆلا وەلاتە

وەرە رابە مـوعـەلم تو ژ پیـران
نەپیـرانە، بەلێ پیـرە ژدەردان

گەلەک ژارە ژبەر دەردێ کورێن خوە
خەراب کر خانومانێن هوندرێن خوە

تەیب عالی وەرن جارەک شیار بن
قـەلەم بگرن ل شینبۆزان سواربن

بەلێ زانم کو ئەم پێکڤە بێن یەک
ئەم گۆگێ بەری خەلکێ بن شەک

وەرە رابە سلێمان لاوێ ئەحمەد
وەلاتێ تە هەمی زۆزان وسەحەد

بەسە رابە ژ بۆ تە هاتی فەرزەند
بەلێ فەرزەندەکی روستم هنەرمەند

وەرە رابە عەفیف بەگ وەک عەگیدا
ل مـــەیدانیَ بدن خـــار وجـــریدا

عـەشـیـرا حـەیدەران وهەم جـەلالی
ژ مـەیدانا کـەمـالیَ مـانە خـالی

ببـیَــژە ئووســفــوَ رابە دەرەنگە
ل هەر ئالی بنیَـرە قـال وجـەنگە

وەلاتیَ تە هەمی میَرگ وبەهەشتە
دەلالیَ من تو رابە چاخیَ گـەشـتـە

دلوَ خـالد بەگی ئووسف ببـیَنە
ژ خەو راکە کەرەم بەگ پیَرە بیَنە

ببیَژە ئەی هنەرمەند و سەر فەراز
تو رابە بوَتە هزر بوویە داخـــواز

وەرە ئەی شیَخ سەعیدیَ پر منەوەر
بەســە، رابە تو ئیــرۆ ئەی دلاوەر

زەمـــانیَ تە نە ئەو چاخــە تورازی
بسـەربەستی تو حەقیَ مە بخوازی

بەلیَ وەختیَ تڤنگ و توَپ وشوورە
عـەزیزیَ من نەجـاتا مـە نە دوورە

تو عـەڤـدلقـادری شـێـخێ ل نەهری
دعـالەم دە تو مەنشـوۆر و بفـەخری

کەرەمکە رابە سەرخوە ئەی تو سەروەر
ژ بۆ کــوردا تو رێزان وتو رێبــەر

تو شەمسـەدینی رۆژا دین و مللەت
ژ قـــامــشلۆ تـو رابە پڕ بهـــمــەت

بەلێ زانم کــو قـــەهرا تە چ دۆژە
وەرە جــەرگێ نەیاران پێ بســۆژە

وەرە شـێـخ عـەڤـدلاهێ مـەلەکـانی
شـەهیـدی تو، دناڤـا مـەلەکـانی

ل زۆزانـان تـو بنێـــرە ل خــوینێ
ل جــانێ مــە تو نابێنی برینی

وەرە شێـخێ مە ئەیووبێ ب سەماغ
بنێــــرە تـو ل زۆزانێ قــــەرەژداغ

هەمی گوند و هەمی کانی، هەمی وار
خەراب بوونە ژ دەستێ زولم ونەیار

وەرن رابن گـەلی شـێـخـێن دچانێ
بنێـرن هوون لڤێ ئاخـر زەمـــانێ

فەلەک بێ بەختە لەورە خووز و خوارە
هەتا ئیـــــرو بکوردان رە نەیارە

وەرە شـێـخ عـەڤـدلاهێ نارکی زوو
بنێـرە تـو ل مـە یەک جـارەکێ زوو

وەلاتێ مــــە وەکی ئاشێ نەیارا
سـەرێ کـوردا دهێـرت هەر ببـارا

وەرە ئەی شێخ شەریفێ ساحبێ دین
ژ کـــــوردارە بەلێ زانم تو دووربین

تو باوەر بە هوونێ رۆکێ ببـــینن
ئەمێ حەیفا وە دێ جارەک هلینن

دلۆ ژارۆ هەرە نک عـەڤـدرەحـمـان
ئەوە شێخ و شـەهیدێ دین وئیـمـان

تو گەه بگری، تو گەه پێـرە بنالە
بەلێ شـێـخێ تە پر قـەنج و دەلالە

هەزار هێـســتـر بیـەک چاڤی برێژە
ئەدەب بگرە ل بەر وی ژێرە بێـــژە

جگەرخوین بۆتە هەردەم پەسەندارە
هەزار رەحمـەت ل گورنا تە ببارە

ژ تەپێ رابە سەرخوە ئەی تو سەیدا
رِحێ شێرین ژ بۆ کوردان تە کەی دا

چلۆ سەبرا تە تێ ئیرۆ دگۆرێ
برایێن تەکەتن بن دەستێ زۆرێ

وەرە باتوییان عەمەر ئاغا دەلالو
ل حالێ مە بنێرە ئەی تو خالو

ژ بۆ وە پر فەهێت وئار و شەرمە
کورێن جەنگێز بجارەک تێنە سەرمە

وەرە رابە فەتاحێ حاجی دەلی
وەلاتێ تە هەمی زۆزان وگەلی

بنێرە تو ل وەلاتێ ژێر و ژۆرین
هەمی کوردن کورێن بەهرامێ چۆپین

تەمەر ئاغا ژ هیزۆلێ تو رابە
بنێرە تو ل بەختێ مە خەرابە

بەلێ ئیرۆ هنەک یارە ژ بۆ مە
بەلێ چبکم کو ئێڤارە ژ بۆ مە

وەرە ئوسف بەگێ زازی بگۆری
بدێرە گوه هەوارەک تێ ژ سووری

هەچی کوردن وەکی روستەم کورێ زال
وەلێ چبکم، نەهن حال ونەهن مال

وەرە رابە تو سەیفەلاهێ هینی
تو دێ حالێ وەلاتێ خوە ببینی

وەلاتێ تە کەتە دەستێ نەیارا
هەچی کوردن ل سەر شاخ ودیارا

دلێ ژارۆ بـ یادۆ رە خەبەر دە
بلا رابە مەجالا قەومێ کوردە

وەرە جارەک ل کوردا ئەم بنێرن
هەمی خۆرت وپلنگ وشێر ومێرن

ورە رابە ژ ناڤ بۆتان تو گورگێن
تو دلخوەش بە ژ بۆ تە هاتە مزگێن

برایێن تەشیار بوونە بجارەک
د ناڤ واندە نەمایە قەت نەیارەک

ئەرێ سەبری، کورێ فارۆ تو کانی
گەلۆ دیسا ل سەر شاخ وچیانی

بەلێ زانم دگۆرێدە دنالی
تەک وتەنها و ژارو بێ هەڤالی

ژ ئەرخەن رابە شەوقی، پر بشەوقی
ژ کوردارە تو دلخوەش و بزەوقی

بنێرە تو لوەلاتێ مە دیارن
هەمی کوردن لسەر وانا فرارن

ژ ناڤ قەوما تو رابە ئەی محەمەد
هەمی کوردن، ژ نک تە، تا بسەرحەد

وەکی تە ئەو هەمی شێرو پلنگن
بیەک جاری بقیل وقال وجەنگن

حەسۆ تێلی براهیم بەگ تو رابە
ل زۆزانێ ئەراراتێ خوەیابە

بژی دیسا، بژی دیسا براهیم
ژ کوردارە توی دیسا براهیم

دلۆ بێژە عەلی جان وسەید خان
شەهیدن هوون، بەلێ خوینا مەکوردان

بەلێ زانم جهێ وە پر بلندە
برا رابن خەوا شێرین نەرندە

ژ تەوفیق و هەڤالێن ویرە بێژە
هەچی کوردە وەکی مە خوین د رێژە

بقوربانا وه بن سەد شاه و کەیخوه
دگەل مال وعەیال و زارۆیێن خوه

دلۆ بەس بەس خەلاس نابن عبارات
هەزار رەحمەت ل زۆزانێ ئەرارات

هەنە تێدە شەهیدو شێخ وخازی
نە وەک شێخ و شەهیدانێ مەجازی

بەلێ سۆندێ دخوم جارەک بـ لالەش
بزەردەشت و برۆژ و هەیڤ و ئاتەش

بئەهریمان، بهورمزگاه ویەزدان
شیار بوونە بەلەنگازێن دکوردان

تڤنگ چوویە نها دۆر هاتە خامە
خەوا شێرین لچاڤێ مە حەرامە

بنێرن هوون ل زۆزان ودیارا
هەمی سۆرن، ژ بەرخوینا ئەزارا

کەچ و دوخت وجوان وقیزو بووکان
ژ دەردێ مە کەتن رەنگێ پەپووکان

نە بەس کوشتی ئەڤن لێ ئەم دناسن
دگۆران دە، دلۆران دە چقاسن

ژوان دوورم، وەکی کـــــۆرم دتاری
هەزار رەحمەت ل گۆرنا وان بباری

بەلێ رۆژا کو کوشتی چوون وەفاتە
چ خـــوەش رۆژە، وەکی چەژنا وەلاتە

ژ وێ رۆژێ جگەرخوین و جگەرسۆز
بقــوربانا وە بم عــیــدا وە پیــرۆز.

قبلەگاهی شاعران*

سەروەرێ عالی جەناب کورد تەڤ بن فەرمانا تەبن
کــورەش و دارا وجــەم هەردەم دپێــوانا تـەبن

لەشکەرێ کورد و عـەرەب هەردەم دبن دارێ تەبن
سێ سـەد رزاخـان وکـەمـال تم بقـوربانا تـەبن

عومرێ کەی کاوس بکی وەک عـومەری عادل بژی
(جـاهیـدو لا تقنطوا) تم رەمز و نیـشـانا تـەبن

تالع وبەخـتێ سـپی تم رێبـەرو دوسـتێ تەبن
ئەسعد وسعد وسەعید هەردەم دفەرمانا تەبن

رایەتێن نەسرا مـوبین تم راسـەری هێـزێن تـەبن
ئـایەتێن فـەتح ونەسـر هەردەم ژ بارزانا تەبن

سۆر ولۆر وگۆر وكورمانج لەشكەرێن هێزێن تەبن
سەد وەكی ئدریس ومەسعود تم درێزانا تەبن

گێژ وزارم ئەز نكارم زێدە پەسنێ خوەش بدم
فارس ورۆم وعەرەب سەركۆپێن ئەیوانا تەبن

پشتی كوردستان خەلاس كی قبلەگاهێ شاعران
سەد جگەرخوین وهەژار دەمسازێن دیوانا تەبن

ل هاڤینا سالا 1970 ل ناو پردان ئەڤ هەلبەستە هاتیە ڤەهاندن، كو وی دەمی سەیدا جگەرخوین مێڤان بوویە ل كونگرێ (8) ێ یێ پارتیا دیموكراتا كوردستانێ.

کوردستان

بلندە بەژن وبالا تە
ل سەر تاجا تە ئەسمانە
کتانەک رەنگ سپی دایە
سەرێ زۆزان و سیپانە
ل ژۆرێ کانی و جۆبار
وەکو هێستر دبارن خوەش
ل ژێرێ تە دبینم ئەز
بهەشت و باغ و بستانە
کراسەک ئەتلەسین کەسکە
ب رەنگێ رۆژێ نەخشینە

ل بەژناتە دبێنم خـــــوەش
ب سورمە شال ومیتانە
چ رەنگ شــــێـــرینە یارا من
شـــەپال و نازک و شـــۆخـــە
فـــەرات و دیجلە وخــــابوور
ب ســـــــەر بەژنێ دەبەردانە
ژ خـــوینا من تو لێڤ سـوۆری
ژ بینا من گـــــولا جـــــۆری
تەنێ من بازنێ زەندێن
تە زنجـــــیـــــرێن د لنگانە
ئەڤـــینا تە کـــرم شـــەیدا
برینـدار و پەریشـــــــــانم
ژوان لێڤێن شێرین ماچەک
ژ دەردێ دل رە دەرمــــــــانە
بــــرینـــدارم ب تــۆیـــێـــن
ئاورێن چاڤـــێن بەلەک ئیـــرۆ
وەرە دلبـــەر کـــو دەستـــێن تە
ژ ئێـــشـــا منرە لوقــمـــانە

ب پیـــری ئەز دخـــوازم کـــو

ببم زاڤـــــا تـو چ دبێــــژی

نە خـــەونە کـــو دبێـــژم ئەز

نەســــاویر و نەگــــۆمـــانە

تـو نـابێـنـی د گـــــوڤــــەندا

مـــەدا هەرکـــەس دچی و تێ

ل هاویر شــــاهی و جــــەژنە

ســـەمـــا و گـــەر و دیلانە

قـــەلەن خـــوینا منە چبکم

دڤێ کــــو ئەز بدم جـــارەک

مـــەگـــەرجـــان و جگەر دەینم

دڤـــێ رێـــدە چ ئـــەرزانـــە

چ زانن روومــــەتا ڤێ شـــەنگ

و شــــۆخێ بەگلەر و پاشـــا ؟

ب قــــوربانا تە بن جــــانا ،

هەزار مـــیـــر و بەگ و خـــانا

ئەزم کـــــو تە ژ دەســــتێ

دژمنان دەرخم ب مـــــێـــرانی

ل سەر سینگا تە سەربەست بم

بپاریزم تە مەردانە

مەگەر دوور و رەشە ریچک

ل هاویر دژمنین خوین ریژ

مەکە باوەر بترسم ئەز

ژ سەهپا و ژ زیندانە

سەری من دانی یە ڤێ رێ

دڤیم بگهیمە ئارمانجێ

مەبێژە کو: گەلەک فەرسەند

ژ دەستین خوە بەردانە

دخوازم ترس و ساویر و

فەن و خاپان ژ خوە دوورخم

بزانە ئەڤ قەریژا کورد

نەیا چەند ماه و سالانە

هەچی چوویێ مەدە پەی وی

ژ من گازن مە کە نازک

مە ترسە هێ ژ بۆنا مە

دەمێن خورت و مەزن ما نە

هەزار ســـــالن مـــــەژی بوویە

قـــەرێژ هێ نوو ژ خـــەو رابوون

دخـــوازن وی بشـــوون جـــارەک

مـــە رێبـــەر پیـــرە - رێزانە

چەکـــــــا مـن زۆر و زانـینـە

ب بیـــــر و باوەر و داخـــــواز

ب تـووژ ئـاور دنـێــــــــرم ئـەز

ل کـــــەڤنە شـــار و ئەیوانە

ســـویســـرا رۆژهلاتی خـــوەش

ب شـــــیـــــــرانـی و نـازداری

ژ جـــــــۆبارێـن تە ئەڤ هندام

بجــــارەک تێنە ئاڤـــــدانە

مـە بێــژە: پاشـدە مـاین کـورد

کـورێن کـەسـرا سـەری هلدان

ل ســـەر شـــاخ و چیـــان لاوان

دەرەفـــــشـــــا کـــاوە هلدانە

کا وەلات و ئال ئۆل

ئەی فەلەک کانی ل کوو مان ئەو وەلات و ئال و ئۆل
چاڤ بەلەک کانی ل کوو مان بوونە خانم تۆگ و تۆل

کانی ئەو خۆرتێن دبەنگی کانی ئەو کالێن بدەنگ
کەتمە بن خەشما فرەنگی پر دنالن پۆلە پۆل

کانی سور گول، کانی بلبل، تەڤدە مانە مەست و دل
دەشت و زۆزان مانە بێ ئاڤ، تەڤ چیا و چا و چۆل

کانی باغ و کانی بیستان، کانی دار و کانی بەر
کانی ئەو رەز کانی ئەو پەز کا دەوار و جۆت وجۆل

کانی شێر و کانی ئەژدەر، کا پلنگ و کا عەگید
کانی رۆژا جەژن و شادی، کا ل کوونە هێل و هۆل

کۆچ و کۆچەر تەڤ نەمانە، برج و ئەیوان هلوەشین
ئاخ ل زۆزانێ مەرەنگین، کا ل کوونە کۆن و کۆل

کا فەرات و کانی خابوور، کانی دیجلە کانی زاب
کانی گۆلا وان و نازووک، کانی ئەو قاس گێر و گۆل

کانی گۆر و کانی لۆر، کانی بەخت و کانی زاز
کا شکاک و کانی ئاشیت، کانی مل و زل و زۆل

کانی کەرمان کانی کەرکووک، کانی وان و ئەرزەرۆم
کا کەلیس و کا مەلاتیا، تەڤدە بوونە خاک و خۆل

وان نەیاران کرنە وێران، تەڤدە کوشتن خان وبەگ
دێ ژوان بگرم بدەستێ خوە کو نەمرن دۆز و تۆل

ئەی جگەر خوین بەس ببێژە فورت و پەسنان هلدەخوە
پڕ دڤێ رێدە چڕاندن ڤان عەگیدان سال و سۆل

فەراتێ دەردان

دەردین من کوورن وەک ضەمێ فەرات
فەراتێ دەردان هەلات و داهات
دەردێ پر مەزن، کولا پر گران
دەردێ کوردستان، ئاخینا وەلات

ئەز تم دنالم هەر سال وهەر ماه
قیرین وفریاد، هاوار و سەد ئاه
دگەل من دگرین سەیران وشیرین
نالینە دەنگێ گولناز و دلشاه

شیرینێ مەگرێ پر پر دەلالێ
سەیرانێ مەگرێ خوە پر مەنالێ

گولنازێ مەگرێ، دلشاهێ مەگرێ
دژمن ل هەمبەر ڤێ کەڤنە کالێ

هایێ دێ ئەم روونن بێ دەنگ وهاوار
رەشاخوە ڤەکن دەسمال و رەشضار
دا دوست وهەڤال تەڤ نەبن خەمگین
ل مەشا نەبن دژمن ونەیار

هایێ دێ ئەم روونن سەر ضەمێ ئامەد
ئەم ژێ بپرسن کەیانیا مەد
کانێ ئەو برج وسەرا و باژار؟
کانێ کوردستان، زوزان وسەرحەد؟

کانێ وەلاتێ مە خۆش و رەنگین؟
کانێ ئەو شێرو گەرناس وبەنگین؟
دیسا تەڤ بگرین دلشاە وشێرین
کوور کوور بنالن رەنگێ جگەرخوین

شام شەکرە وەلات شێرینترە

وەلاتێ من تـوی بووکـا جـیــهــانی
هەمی باغ وبهەشت و مێرگ وکانی

شـەپال و شەنگ و شۆخ وناز وگـەوری
گـەلەک شـێـرین ورِند و پر جـوانی

سـەری تاجـا سـەلاحەدینێ کـوردی
ئەنی رۆژە د برجــا ئاســمــانی

دو برهێن تە کەڤانێ روستەمێ زال
دو زولفێـن تە ژ تیـرێن قـەهرمـانی

روویێ تە ئاگرێ زەردەشت و مەزدەگ
ژ تە هێستر شەرابا کامیرانی

دو لێڤێن تە کتێبا حاجی قادر
زمانێ تە ژ بەندا شێخێ خانی

چەنا تە کۆهێ جوود و شاخ و هەبلەر
قرک ئەیوان و تاقا کەسرەوانی

دسینگا تە کتێبا زەند ئاڤێستا
مەمک فەرفوورە تێدە نەقشێ مانی

دو دەستێن تە تخووبێن ترک وئیران
هەرۆ جەنگە بتیرێن زەرڤەشانی

ژ سینگاتە بژێر دە گەلیێ لالەش
زیارەتگاهە بۆ مە هەر زەمانی

بنیشان وبنان وخوین رژاندن
مە دەست گرت و قەلەن دا و تو ئانی

سەر وپیا زەند وبازن تەڤ بحنە
هەمی سۆرن ژ رەنگێ ئەرخەوانی

بتە ئەم شا نەبوون ئەڤ بوو دو سەد سال
ژ مـــە دەنگێ تڤنگا چوویە بانی

برا و لاو وباڤ وئاپ وپسـمـــام
لسەر تە هەڤ دکوشتن پەهلەوانی

ژ لوران تا بزازان تەڤ بخـەنجـەر
وهاتن هەڤ ل مـــەیدانێ بەرانی

بتـــالان وبکوشتن، هەم بسـۆتن
مە کۆنێ شەر لسەر سینگاتەدانی

ئەمـیـر وبەگلەر و پاشـا و ئاغـا
کـرن ویّران سـەرا و برج وخـانی

ل ئالیکی تە دەنگ وجەنگ وهالان
ل ئالیکی سەدایێ خوەشێ سانی

هەمی بوونە مـرید وشـێخ وسـۆفی
بەهەشـتـینە چکن ناڤ ونیـشـانی

ل ئاخـور رادزن لێ شـێخ دچی ژۆر
بەری نیـڤـرۆ ژ بانی تێ گـرانی

سەرو پا تەڤ دکی گولاڤ وعەنبەر
دبیّ نوورە کـەرو مـا تو چ زانی؟!

بڤان خاپان دخوارن خوارنێن خوەش
وەکی شێخ ومەلاییێن ڤی زەمانی

دو دەردێن مە هەبوون دژوار وغەدار
خـەزانی یەک، ئەویّ دن هەر نەزانی
وەکە شێر و پلنگان ئەم دچوون هەڤ
پەنیـر رۆڤی ژ مـەیدانێ هەلانی

مـە ئەو رۆژێن جـوانی تەڤ بدەردان
بزیڤـاری، بەلەنگازی، شـڤـانی

تەرەش دایە سەریّ خوە بەر لسەرمە
لتـە رۆکێ دبی پیـرۆز کـتـانی

جگەرخـوینە کـوریّ تە هەر دنالی
ژبەر ژانا نـەزانـی وخـــەزانی

رێیا سەربەستی دژوارە

چیــایەک بلند، بدار و کــەلەم بلات و شکێــر
ل هاویر زنار، ل هاویر تەبا، بپلنگ بـ شـێــر

پیرهەڤۆک، دەڤلۆک، دێو و مرۆڤ خوەر، گۆمان و خەیال
هەمی دزوورن، هەمی دکوورن، تـەڤ تی و نەتێر

شەڤ رەش بتـاڤان، باران ولەیلان بهـەور و برووسک
رێ دوور وبترس، تەڤ ئاڤ و جڤار، تارییە وەک مێر

ل ژۆرێ چییێ، شارێ سەربەستی، ئازادی، بهشت
کـۆرتا بن دەســتی، نەوالا دیلی، کـۆلەتی ل ژێر

کەروان، کەروانێ ژین و ئەڤینی، کەروانێ خەبات
دانە سەر ڤێ رێ، کارکەر و جۆتکار بداس و ببێر

ئەم ژی دترسن، ژ هەڤ دپرسن، هەمی ئەڤ کەروان
دچن دل بترس، خۆرتە مێر لپێش، لپاش قەلسەمێر

ترسۆنەک بەرژێر، پاشدە درەڤن، کۆرتالا دیلی
گەرناس سەربلند، جهێ خوە دگرن، ل ژۆرێ باژێر

ل ترسۆنەکان، ئەڤ لات وکەلەم، هەمی دبن پەش
(دەڤی) دبن دێو، هەمی پیرهەڤۆک، لدۆرا زنێر

گەرناس نابێنن، نە رەش و نە پەش، نە ساویر، نەترس
ترسۆنەک رەڤۆک، دەڤێ وان توجار ناچی بن گوهێر

خۆرتە مێر دڤێن، تم سەربلندی، تم پایەداری
قەلسە مێر دڤێن، ببن تێر پەرە، بمێنن زک تێر

خۆردێ خۆرتە مێر، لێدان وزیندان، تم دار وقەمچی
خۆردێ قەلسەمێر، کەچ و مەی و جام، برنج و پەنێر

سەرپێل بێ شەرەف، بێ بەخت، گونەهکار، هەردەم قەلسەمێر
کارێ وایە تم، ژ بەرخوە ناچن، تم دچن بدێر

(سەهپا) بێ دانین، فەرمان بێ خوەندن، هەی رەبەن بێ بەخت
بکێر وە نایێن، نەمال، نە زارۆک، نە گوند و نەزێر

خۆرتێن جوانمێر، وەلاتپارێزێن بشان و شەرەف
گەلۆ هوون دڤێن، ببن خۆرتەمێر، یانە قەلسەمێر...!

لێ ئەم دخـوازن، ببن سـەربلند، چیـە بن دەسـتی؟
گوھ مەدن گوندان، گوھ مەدن زێرا، تەڤ تۆز و قەلێر

دۆلاب و چەرخا دنێ، هەر و هەر، بپێشـدە دچن
سـوبا ئیـرۆیە، ئیـرۆ دبی دوھ، دوھ ژی دبی پێـر

بمێـرانی هەر بپـێـشــدە بێ ترس، ئەڤـە رێیـا مـە
دەستێ هەڤ بگرن، وەک خوشک و برا، چ ژن و چ مێر

ئەم بمالێ خوە، زانـن چاوایە، چ قـەنج، چ نـەقـەنج
خورچکا عـەتێـر، کی زانی چیـە، ژ غەیری عـەتێـر..؟!

کـو ئـەم ژ دژمـن، جـارەک نـەتـرسن، دژمن دتـرسی
ئەم پەنێر ئەو کـێر، لێ کـو ببن مێـر، ئەو پەنێـر ئەم کێـر

ئەگەر ئەم نەشکێن، بخوە ئەو دشکێ، دڤێ کو بشکێ
ئەم پسیک ئەو شێر، لێ کو ببن مـێر ئەو پسیک ئەم شێر

پیرا تۆرێ

هلکشیمه چوومه ژۆرێ هەر دو رەخ من بەند و رەز
من دی پیـــرەک تێ ژ تۆرێ کــەر دبەردە تێ بلەز

هاتە نێزیک رۆژ بخێرەک دا و وەک من دل بخەم
پیرە بی بوو، پۆر سپی بوو، تاقی رەش بوو روو گەوەز

من ژ پیرێ خوەش دپرسی: ئەی مەتێ تو ژ کووڤە تێ
گو ژ سێرتێ دچمە بێرتێ، خوینیا رۆمێ مە ئەز

خان و ئەیوان کرنە وێران، مێر و ژن وسەر ژێکرن
من گو پیرێ قەی تو کوردی؟ چوویە تلیێن خوە بگەز

بەلکی بەندا رەز بگوھ بن دەنگێ خوە پر هلمەکە
پر دترسم ئەز ژ دەربێ سنگوویێ رۆمـــا تەرەس

من دگـۆت ئاغـا وبەگ، وێ گـۆ کـورێ من گـوه مـەدێ
ئەو شڤانن، سەرمیانن، دانە گور وان جۆل وپەز

من کـورەک تـەنهـا هەیە، ئەو شـاندی بـاژار مـەدرەسێ
وی دوسێ پرس بۆمـە گـوتن پێ حـەلاندن جـەرگ وبەز

گـوتی: داییێ ئەم دخوینن وەک جگـەرخوین گـوتیـە
زوو بخـوینن، هەڤ ببـینم بچنە کـوردسـتـان بلەز

کوردستانم کا...!

باغ وبستانم کا   ئاخ گولستانم کا
دژمن تەڤ گرتن ئاخ   ئاخ کوردستانم کا

ئەم ئانین جیهان وێ   ئەم کرن ئینسان وێ
لێ مە زوو ئەو بەردا   ئاخ کوردستانم کا

گەشت وسەیرانم چوون   حەیران وخانم چوون
چاڤێم ل غوربەت ما   ئاخ کوردستانم کا

گوه نادمێ چوو د   شەڤ دچێ زوو تێ رۆ
تە ژبیرناکم نا ، نا   ئاخ کوردستانم کا

من جگەر تەڤ بوو خوین   بێ خوەندن وزانین
بێ تاج و بێ کەسرا   ئاخ کوردستانم کا..!

دەزگرتیا خۆرتان

نالینەک تێ گـــوهێ من، لێ وندا و نهـــانە
ئاگـــر بەردا دلێ من، تەڤ بوو پێت ودخـــانە
بارەک دا ســـەر ملێ من، لێ بارەکی گـــرانە
دانە ســەرهەڤ کـولێ من، هەمی دەرد وبەلانە

دەنگێ کـــێـــیـــە دنالی، نالە نالا وەلاتە
دکی گـــازی، دکـــالی، رابن چاخێ خـــەباتە
کـورد وزاز وجـەلالی، تەڤـدە چێکن جـڤـاتە
کـەس خـوە مـەدن ڤی ئالی، ئیـرۆ رۆژا فـەلاتە

خۆرتێن کوردان شیار بوون، گوهـ نادن ڤان نەمەردان
باڤ وکـالێ مـە رابوون هەمی مـرن ژ دەردان

دەردێن ل وان گران بوون، ئیرۆ ل مە چ سەردان
نەوەک باڤ وبرا بوون یارا خوە ژ دەست خوە بەردان

خەملاندیە سەرانسەر دەزگرتیا خۆرتامە
گەردەن سێڤەک سۆر و زەر، ل هێڤیا مەردامە
قەلەن خوینە نەگەوهەر، کوردستانا کوردامە
بێ تانک و تۆپ ولەشکەر، ئیرۆ وە ئەز بەردامە

کوردستانا دەلالم، هەر کەس تێ من دخوازی
ئەز پر شۆخ وشەپالم، من دەنگ دایە بنازی
ئەڤ بوون بیست و دو سالم، ل سەرمن جەنگە بازی
کوردو وەر من بخوازە، بەلێ بسەرفرازی

رابە سەر خوە بنێرە، هاویر مە تەڤ نەیارن
ل تۆپان گوهـ بدێرە، ل سەر مە بەر دبارن
دژمن ل ژۆر و ژێرە، ژ جەنگێ رە ل کارن
کوردێن سەرێ شکێران، نێچیر ژ بەرتە خوارن

ئیرۆ رۆژا خەباتێ، سەرخوەبوونە دۆزا وە
دەما ژین و فەلاتێ، ل کوومایە سۆزا وە
هوون تەڤ شێرێن دلاتێ، رووڤی کەتە کۆزا وە
شکەستینە دماتێ، دژمن بریە بۆزا وە

شەڤ و رۆژا بخوینن، بێن سەربەست وزانا
تۆڤێ ژینێ بچینن، ژ بۆ دیل و نەزانا
جارەک هوون دێ ببێنن ڤان بەخچەو رەزانا
کوردستانێ دەرێنن ژ دەستێ ڤان دزانا

چاڤێن درەش مە کل دان، لسەر بانا راوەستان
تۆخ وئالا مەهلدان، باقێ گولان ل دەستان
سورمە، نیشان ل مل دان، پشت وکەمەر مە بەستان
مە سەد ئاور ل دل دان، خۆرتنو وەرن کوردستان

دۆستا وەمە تا ساخم، ژ بل وە کەس من ناڤێ
ئەز دلبرین وداخم، ژ بەر ڤێ شەوق وتاڤێ
ئەز رەنگێ شەڤ چراکم، شەوقا خوە دا گراڤێ
دل خۆرت و پر دەیاخم، د ناڤ وێ بەند وداڤێ

خۆرتو: ئەگەر تو رابی، وەک باشۆکە هەری چووک
نەخۆرت و شارەزا بی، تو نەستینی ژ من مووک
نەوەک شێر و گورا بی، بووکێ ددی بـ تووتووک
کو بێ تاج و سەرا بی، تێ چاوان من بکی بووک

بێ پادشاه و لەشکەر، کەنگێ ببی سەرفراز
کی بێ خەبات و تەڤگەر، دخی دەستێ خوە داخواز
بابا و بەختی ولۆر، بەراز وتۆری وزاز
نابن تەڤ یەک سەرانسەر، تەڤ دێ بێن بەلەنگاز

جگەرخوین خوەش دبێژە، لێ کورد نە تێ گهانە
تم گەوهەران درێژە، ل جەم وان بێ بهانە
ئەڤ پیسی و قەرێژی، نەیێن کوردێن نها نە
زنگار گهایە مێژی، لەو دین دکن بەها نە

سەر خوە بوون

کوردنو، مەردنو پر خوەشە سەرخوەبوون
ئەو دەمێن تار وتەنگ کو مەدین ڤانە چوون
دەست بدن هەڤ هەمی پێشکەڤن ئەم هەمی
دا بچن بۆ وەلات یان مرن یان فەلات

رۆژ لە هاتە دەر، زوو شیار بن ژ خەو
ئەڤ دەما جەنگ و شەر پاشکەتن ئێدی هەو
دەست بدن هەڤ هەمی پێشکەڤن ئەم هەمی
دا بچن بۆ وەلات یان مرن یان فەلات

من دڤێن ئۆل و بەخت، من دڤێ پێشڤەچوون
من دڤێن تاج و تەخت، من دڤێ سەرخوە بوون
دەست بدن هەڤ هەمی پێشکەڤن ئەم هەمی
دا بچن بو وەلات یان مرن یان فەلات

گوتنا وەلات

وەلاتێ من دگۆتە من: برازی
ل نەزمێ گوه بدێرە گەر دخوازی

جگەرخوینی، کورێ من تو ژدەردان
سلاڤان زوو ژ من بگهینە کوردان

ببێژە ئەز کەچک بووم تاکو بووم پیر
نەدی من خوە وەکی ڤێ سالێ ئێسیر

سەرێ من بوو سپی پووش وپەلاخە
ل ژێرێ من چو نینە غەیری ئاخە

ژ چاڤێن من دچن سەد ئاڤ وسەد جۆ
ژ من ئێدی دکن گازندە زارۆ

خەراب بوونە ژ من سەد خان و قووناغ
نەمایە بۆ پەریشانان دو-سێ ماغ

نکارن بێنە جەم من یەک دو رێوی
دبن دەستادە مانە تە ڤدە سێوی

کورێن من پر ژ خوشکێن خۆرە پاکن
بەلێ پرسێ ل دا پیرا خوە ناکن

جزیر و شەهرەزۆر و گۆر ولۆران
هەمی قیزێ منن پیرێ بقوربان

جوانن سۆر پەرینە سەربلندن
گەلەک ناز و دەلال و گەور ورِندن

بچووکن پر شەپالن بەرزەواجن
گەلەک پاکن (ولکن) بێ رەواجن

ژ تەهێڤی دکم ئەی خۆرتێ کوردی
تو ڤان خوشکێن جوان، هێژا نەبەردی

ژ هەر سێکان تو کیژانێ دخوازی
تو ناس ناکی ژ بل ناڤێ مەجازی

قەلەن یەکتی و خوین وخوەندەگایە
تو کیژانێ ببی بۆ تە سەزایە

نە پر مایە کورێ من ئەی جگەرخوین
هوونێ سەربەست بن مزگین ومزگین

وەلات دەردێ تە دژوارە

وەلات زانم کـــــــــو دەم بـۆتـە نـەیـارە
فـــەلەک حـــیـــزە ژ لەورە خـــووز وخـــوارە
هەتـا ئـیـــــرۆ دگــــەل مــــە تم نـەیارە
شـــەڤ و رۆژان ســـەراســـەر ئەڤ ســـتـــەم تێ
نـەبی بـاوەر بـکـی کــــــو نـاحــــــەسم پـێ

ل سـەر سـینگا تە سێ چار خـەت کـشـاندن
وەکی بــەرزەخ ژ هەڤـــــدی راقـــــەتـاندن
ل هەر ئـالی مـلێـن مــــــە راشـــــــداندن
شـــەڤ و رۆژان ســـەراســـەر ئەڤ ســـتـــەم تێ
نـەبی بـاوەر بـکـی کــــــو نـاحــــــەسم پـێ

ئەگـەر بۆ من بدی دەم یەک دو فـورسـەت
کـو فـورسـەت بێ حـەرامـە ژێرە مـوهلەت
نە راســـتـــە ئـەم هەمی بمرن بزللەت
شـەڤ ورۆژان سـەراسـەر ئەڤ سـتـەم تێ
نەبی باوەر بـکـی کـــو نا حـــەسم پێ

ل هەر ئالی دنێــــرم هەی هەی و شین
کـــورێن تە تەڤ دبازن: قـــێــر ونالین
وەکی من ئەو هەمی بوونە جگەرخـــوین
شـەڤ ورۆژان سـەراسـەر ئەڤ سـتـەم تێ
نەبی باوەر بـکـی کــــو ناحـــەسم پێ

كيمه ئەز

كيمه ئەز
كوردێ كوردستان
تەڤ شۆرەش وڤولكان
تەڤ ديناميێتم
ئاگر و پێتم
سۆرم وەک ئێتوون
ئاگر گها قەپسوون
گاڤا بتەقم
دنيا دهەژى
ئەڤ پێت و ئاگر

دژمن دکوژی
کیمە ئەز....؟

ئەزم رۆژهلات
تەڤ برج وکەلات
تەڤ باژار و گوند
تەڤ زنار ولات
ژ دەستێ دژمن:
دژمنێ خوینخوار
ژ رۆم، ژ فرەنگ
د رۆژێن پر تەنگ
بکوشتن وجەنگ
پاراست، پاراست
پاراست من ئەڤ رۆژهلات
کیمە ئەز...؟

رۆژهلاتێ نیزیک
رۆژهلاتێ ناڤی
ئەڤ باژار و گوند
ئەڤ بەژ وئاڤی
کەت بن دەستی من

پی دا سەر دژمن
من بجەنگ وشەر
زانین و هنەر
پشتا وی شکاند
سەری لێ گەراند
ئەز بووم پادیشاە
خورت وسەر بلند
کەتن دەستێ من تا سنۆرێ هند
کیمە ئەز..؟

کیمە ئەز...؟
کوردێ سەرفراز
دژمنێ دژمن
دوستێ ئاشتیخواز
ئەز خوەش مرۆڤم
نە هرچ و هۆڤم
لێ چیکم بێ شەر
دژمن ناچی دەر
باڤ و کالێ من
دژین تەڤ سەربەست
نا خوازم بژیم

تا ئەبەد بن دەست
کیمە ئەز...؟

دڤێ ئەز دەرخم
دژمنێ خوینخوار
شاهێ ئەفیون کێش
ژۆنترکێ دژوار
سەربەست بژیم ئەز
وەک هەڤچاخێ خوە
دلخوەش بخوم ئەز
رەز وباغێ خوە
چەکان هلگرم دەرکەڤم مەیدان
رێچەک نوو چێکم ژ بۆی ئینسان
کیمەئەز

ئەزم ئێ شکاند لەشکەرێ ریشار
من بخوینا خوە پاراستی ئەڤ وار
دسینگا دژمن ئەز بوومە کەلەم
خوەدان بەر سیا من تورک وعەجەم
لسەر سەرێ من
سنبل و کولاھ

سەرێ هەسپێ من
دگرت پادیشاه
ئەزم ئەو گەرناس
ئەو سەلاحەدین
بپرس ژ "دمیاط"
بپرس ژ "حطین"

ئەزم ئەردەشێر
ئەو نۆشێروان
کەسرا یێ مەزن
بتاج و ئەیوان
دوستێ کەڤنارە
کو بوونە دژمن
سەر دتەواندن
بەر ئاگرێ من
ئەزم ئەو قەلاش خورت و پەهلەوان
خەراج من دستاند ژ هند ویەونان
کیمە ئەز....؟

ئەزم ئەڤ گەرناس ئەزم ئەڤ مێرخاس
بەلێ ئەزم کورد

ئیرۆ ئەز مامە
بن دەست و زگورد
ئەو تاج و ئەیوان
تەڤ چوون و رزین
دژمن ناڤ و دەنگ
تەڤ ژ من دزین
خستن لاشێ من میکرۆبێن تەرەس
تا بووم پەریشان بێ ناڤ و نەکەس
کیمە ئەز...؟

ئەزم ئەو کوردێ سەرهشک و هەسن
ئیرۆ ژی دژمن ژ من دترسن
بینا بارووێ
کەتە پۆزی من
دخوازم هاویر
بتەقم ژ بن
دیسا وەک مێرا
بکەڤم چیا
ناخوازم بمرم
دخوازم بگرم
کوردستانا خوە

ئاخا میدیا
کیمەئەز...؟

کاوەی ئاسنگەر باڤ و کالێ من
پەرچقاند سەرێ زەحاکێ دژمن
ژ گەردەنا کورد
وی شکاند زنجیر
سەرێ مە پاراست
ژ برین و شویر
رۆژا هات کوشتن خوین مێژی دلسۆز
گۆیا دبێژن، ئەو رۆژە نوورۆز
زڤستان دچی
ئەو رۆژێن نەخوەش
پارێز دبی کورد
ژ دێوێ زەرگەش
وەسان دبێژی زەردەشتێ رێزان
ئەهریمان دشکێ هرمز تێ مەیدان
کیمەئەز...؟

ئەزم ئێ چێکر ئەڤ جەژن و نوورۆز
دڤێ بستێنم

ولۆ نەمێنم
بگرم تۆل ودۆز
فەرماندار بم ئەز
ل سەر کوردستان
بۆ من بمێنن
ئەڤ باغ وبوستان
ئەڤ شاخ و ئەڤ دەشت
رەز و شیناهی
بگرم دەستێ خوە
دلخوەش وشاهی
زانا و خوەندا
دەزگەڤانێن خورت
ڤی واری بگرن
بکن رۆناهی
کیمە ئەز...؟

ئەزم ئەو کاردۆخ، خالدیۆێ کەڤنار
ئەزم ئەو میتان، نایری و سۆبار
ئەزم ئەو لۆلۆ
کاردۆک وکودی
ئەزم ماد و گۆش

هۆری و جودی
ئەزم کورمانج و کەلهۆر، لۆر و گۆر
ئەزم ئەز کوردم، ل ژێر و لژۆر
چەند هەزار سالن
کوردستانا من
پەرچە پەرچە ما
بن دەستێ دژمن
کیمە ئەز...؟

ئیرۆ ژ لۆر و کەلهۆر و کورمانج
ژ دەست خوە بەردان ئەو تەخت و ئەو تاج
بوونە ئۆل پەرەست
بتسبی وخشت
تا دژمن شکاند
ل مە سەر و پشت
مە دان بن لنگان دەولەت و هەبوون
بوون دژمنێ هەڤ پەرچە ، پەرچە بوون
تا کو کوردستان
تا کو کوردستان
ژار و پەریشان
کەتە بن دەستان

کیمە ئەز...؟

ئەزم ئەڤ مللەت، ئەزم ئەژدەها
ژ خەوا دیلی شیار بووم نها
دخوازم وەک مێر
دخوازم وەک شێر
سەرێ خوە هلدم
چ سەر بلندم
بجیهان جارەک
ئەز بدم زانین
رێچکا مارکس
رێچکا لەنین
کورێ گوهدەرز و فەرهاد و روستەم
کورێ سالار و شێرگوه و دەیسەم
بەژن بلندم
وەک دێو بلندم
ئەز دەست درێژم
سەربەست دبێژم
دخوازم بلەز
گاڤان باڤێژم
کیمە ئەز..؟

نەخوینخوارم ئەز، ئاشتی خوازم ئەز
سەرداریێ مەیە گەرناس و نەبەز
ئەم شەر ناخوازن
دڤێن وەکهەڤی
ئەم پاشڤە نا چن
دژمن درەڤی
ژ بۆ مرۆڤان ئەم تەڤ دوست ویار
بژی کوردستان بمری کۆلەدار
کیمە ئەز...؟

رێ دبی بۆست دژمن نابی دوست

دبی کـــــو رێ ببی بۆست
دژمن تو جـــار نابی دۆست
سەد سالی سەربدی پۆست
تم دلرەش وبێ باڤـــــە ئەو

هە چەندە پشت نەرمە نەیار
گـاڤـا تەبگری رەنگی مـار
جارەک ل سەرسەر بێتە خوار
ژەهرا رەش و زەهراڤـــە ئەو

دران ژ هەڤ بدەڤ کـــەنی
شـێر بێـژی بەرخێ :ئەز بەنی
خـاپ و فـەنێ پیس و گـەنی
لێ بەرخ چ زانی راڤــە ئەو

ئێ کێ بی ئەڤ خـوەش رەنگ وەلات
ئەڤ گــوند وباژار وکــەلات
ئەڤ دیـجلە وزاب وفــەرات
قـــاســـە تژی دراڤــە ئەو

کــوردێ کــورێ لۆر و مــەدا
بگری ژڤــر تا ســـەرحــەدا
تەڤ مـانە بن دەست وگـەدا
وەک پارســەکێ بێ ناڤـە ئەو

ئەڤ چەرخ و دۆلابێـن دنـێ
ڤێ گـــەر وچوون و هاتنێ
بالا خــــوە وون چێ نادنێ
گەهـ شەڤرەش و گەهـ تاڤە ئەو

چ ژ مەر دڤێ

کورد پەرچە بوویە وەک بەدەو
لێ شـڤـانەک ژ مـەر دڤێ
ژ بۆ کـو زوو رابن ژ خـەو
بلوورڤـانەک ژ مـەر دڤێ

نایێن ژمـارتن کـەر کـەری
بن دەست و ژار وبێ سـەری
ژ بو کـو رابت بەربەری
چ رێزانەک ژ مـەر دڤێ

ژ بو کـو ئەم تەڤ ببنە یەک
دەستان بدن هەڤ ئەم بچەک
زوو بێنە مـەیدان لەک بلەک
قــارەمــانـەک ژ مــەر دڤـێ

رۆژا ببی قـــیـــر و هەوار
ئێـریش بکن سـێنجا نەیار
رەنگێ برووسکان بێنە خوار
چ شـەرڤـانـەک ژ مـەر دڤێ

دەستـوور دڤێ، قانوون ورست
ژ ناڤ مە رابن کورت و پست
کەسەک نەمێنی خوار وسست
پۆزبـەرانـەک ژ مــــەر دڤـێ

ژ بۆ کـو ئەم بگهـێنە هەڤ
خەبات بکن ئەم رۆژ وشەڤ
کورد بن ب دل و جان و دەڤ
مــەرزبانـەک ژ مــەر دڤـێ

ژ بۆ کو ئەم زوو هەرنە پێش
ب تیپ و تانگ و تۆپ و گـێش
قـادا خـوە بگرن ئەم ل ئێش
وەهـۆزانـەک ژ مـــــەر دڤـێ

ژ بـۆ بین خـــــــوەدی وەلات
زوو دەنــگ بـدن درۆژهـلات
بین خـوەدی تیپ وجـڤــات
چ رێـزانـەک ژ مــــــەر دڤـێ

دڤێ خــــەبات بکن ب رک
زمــان و دەست وپشت وزک
هاویر بلیــــزن ئەم ســڤـک
پەهلەوانـەک ژ مـــــەر دڤێ

ژ بۆ نەمـــێنن عــــێل و بەر
دڤێ بهــەڤــرە هەرنە شــەر
بشـکێ نەیار ئەم بدنەســەر
ئەردەوانـەک ژ مــــــەر دڤێ

ژ لۆر و گـۆر و زاز و بەخت؟
بێ پادیشـاه و تاج و تەخت
بووکە وەلات خوینا مە نەخت
نژدەڤـــانەک ژ مـــەر دڤێ

ئەو کوردێ گەرناس و نەبەز
ئـیـــــــرۆ دکـی بمـری بـلـەز
بـێ ئـاڤ و نـان و دار ویـەز
خـوین رژانەک ژ مـەر دڤێ

سـەیدا چنە قـیـرو هەوار؟
چل سال دبێ ، نا بن شـیـار
پشت خووز و بن بارێ نەیار
رسـتـەڤـانک ژ مـەر دڤێ

بێ مـال و روومەت، دلبرین
هەردەم بئـــاه و نال و شین
جەرگ و هناڤ تەڤ کرنە خوین
هرمـــزانەک ژ مـــەر دڤێ

بسەر چیان کەتم

هەڤال مەگری چیا هەردەم
جهێ خوەش مێر و شێرایە
دیوارێ سەرخوەبوونا کورد
ژ لاشێ خورتە مێرایە

سەرفرازی بلندە، لێ:
بخوین و کۆتەک و زۆرە
بژێردە چوونە بن دەستی
بەرێ کوردان لبەر ژۆرە

تەنێ سەربەستی ئەیوانە
بلند و بەرزە بالایە
تەنێ شوونا سەرێ من، تە
دژۆری وێدە ڤالایە

د کۆرتان دە ئەگەر رازی
تودێ خەونێن خەراب بینی
کراسێ ترس و ساویران
ل خۆکی تم تو خەمگینی

ژ دۆزا خوە ئەم ڤەنابن
دخوازن تا وەکو ساخن
گەلەک شەرمە کو ئەم ساخن
و دژمن هێ ل ناڤ باغن

هاوار هەوار

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان دژمنان
قادا مە خوار

هاوار دکم
گەرناس ومێر
کوردێن دشەر
دە رەنگێ شێر
ئێریش بکن
تەڤ وەک پلنگ

ژناڤ خوە دەرخن
وان بجەنگ
هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان چووچکان
گەنمێ مە خوار

تالان برن
وان دەخل و پەز
چەپەر چراندن
کەتنە رەز

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان دژمنان
قادا مە خوار

هاوار دکم
رانابی کەس
شێخ و مەلا
وپیر و قەس

بخاچ وخشت
ومزگەفت ودێر
ئەم خستنە
تۆرا نەیێر

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان چووچکان
دەخلێ مە خوار

سەد جامی و
دێر و کەنشت
ناقۆس و بانگ
وتیر و خشت
سەد لەک ژ
تیپێن لەم تەرە و
بکێرمە نایێن
تەڤ دەرەو

هاوار هەوار
هاوار هەوار

ڤان دژمنان
قادا مە خوار
بدەست تڤنگ
ئەم هەرنە شەر
بشکێ نەیار
ئەم بدنە سەر

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان قومبلان
گەنمێ مەخوار

شەرمە کورێ
میتان ولۆر
قادا مە بگرن
ئەو بزۆر
ناڤدارە کو
گەرناسە کورد
ئیرۆ چمان
مایین زگورد؟

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان دژمنان
قادا مە خوار!

هاوار دکم
گوند وعەشیر
باژاری و
میر و گزیر
دژمن نەخور-
تە هەرنە وا
ئێریش بکن
سێنجا ئەوا

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان دژمنان
قادا مە خوار

دژمن بزۆر
و سەر بلند

ژ بەر مە گرتن
شار و گوند
نەنان هەیە
نەوار، نە جی
ناموس نەما
ئاپێ حەجی!

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان دژمنان
ڤادا مە خوار

ئەم تەڤدە رابن
مل بمل
ئێریش بکن
دژمن ژ دل
دەستان بپاکی
بدنە هەڤ
وەلات بهێلن
بۆ خوە تەڤ

هاوار هەوار

هاوار هەوار

ڤان دژمنان

قادا مە خوار

ئەم تەڤ برا

ئۆل یا خوەدێ

جۆتێ خوە

بگهێ سەر سەدێ

ئەم بدنە پەی

گەرناس ومێر

تەڤ هەرنە دژمن

رەنگێ شێر

هاوار هەوار

هاوار هەوار

ڤان دژمنان

قادا مە خوار

ئەم پێکڤە وەک

شێر و پلنگ

لسەر چیان
ئەم بدنە دەنگ
خوەش بدنە سەر
پشتا نەیار
بشکێ وبمری
کۆلەدار

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان چووچکان
گەنمێ مە خوار

سەیدا جگەر
تەڤ بوویە خوین
دیسا لمن
دەربوون برین
بشکێ تمی
سەرمایەدار
دلخوەش بژین
ئەم پایەدار

هاوار هەوار
هاوار هەوار
ڤان دژمنان
قادا مه خوار

حزام زنار

ئەڤ زنارا عـــــــەرەبی

کـــــو ل جــــزیرێ دبی

نە پشـــــتەکــە چارتایە

نــە بــەنــەکــی بــادایــە

زنجـــیـــــرەکـــە ژ ئاسن

ئەو تاڤـــێـــژن ملێ من

دا من ژ قـــورم ڤـــە راکن

قــــادا من ژی لەڤـــاکن

کـــورد نەمـــێـنن ل وەلێت

حــزام چ قــاس ل مــەتێت

عـــەرەب ئانين گـــوندێ من
مـن دژمـــــێـــــرن ژ دژمـن
پێک ئانينه ســـال بســـال
ل کـــەرکـــووک ول شـــەنگال
بەعسێن بەغدا بەعسێن شام
ئانين مـــەيدان ئەڤ حـــزام
دا پـەترۆلا من بخــــــوەن
بـــــەرە دژمـــــن بـــروخـــن
ئەم ســـەدهزار بێ مکووس
ل جـــــزيرێ بێ نفـــــووس
يەک ژێ دەنگێ خـــوەناکـی
هـــەتـــا نـــەوێـــری بـــاکـــی
ژ برچينا تـێن بێـــــرووت
هـەمـی بـرچـی و پـێ رووت
دخـــــوازن ببنه کــــارکــــەر
لێ حـــەق ژکـــار ناييێن دەر
ناکن قـــــێـــــرين و هاوار
دژمن قـــادا مـــه تەڤ خـوار

ئەڤ عــەرەبین شــوڤــینی
کـــوردان مللەت نابێنی

دبێــژن ئەم هەڤــپـــارن
دژمـنـێ کـــــــــولـەدارن

لێ ئەو بخـــوە کــــولەدار
لە پێـــچـــان ئەڤ زنار

دڤــێن مــە بکن عــەرەب
بمرن بێ ســـووج و ســەبەب

گــەلۆ ئەڤــە وەکــهــەڤی
وەی سـەد قــەدا پێ کـەڤی

نەهەڤـــــپـــاری یە زۆرە
تـەنێ دنـیـــــــا بـدۆرە

رۆژا مـــەژی دەمـــەک تێ
ئەم گـــوە نادن ڤێ خـەتێ

ئەم نە گـــــەلەک نەزانـن
ئەم ســینۆرین خـــوە زانن

وەلاتێ مــە کــوردســتـــان
وەر نامــێنی کـۆلسـتـــان

چاڤ بچاڤ و دەست بدەست
چەندان مە ئەڤ نە دخوەست

لێ دژمنێ مـــــە پر هۆڤ
مـــە نابێن وەک مـــرۆڤ

پـرتەگـــــالا کـــــۆلەدار
وادا دەســـتێ خـــوەدی دار

لێ دەولەتێن هەڤـــپـــاری
چاوا بـکـن ڤـی کـــــاری

ئەڤ کـــارێ کـــۆلەدارە
نـەرێزانا هـەڤــــپــــارە

نـەدەرکـــــــەتـی نـەبـرن
دوەلاتـێ خـــــــوە پـرن

وەلات لـســـەر ناڤێ مـــە
ناڤێ کـــال و باڤێ مـــە

عـــەرەب ژ مـــە نا ترسن
ئەوژی وەک ترک و فـورسن

چـاڤ بـەردانـە پـەتـرۆلـێ
تـەڤ هـاتـنـە ڤـێ چـۆلـێ

ئەڤ گـەرناسـێن سـەرچیـان

ئەگـــەر رابن ســـەرپیـــان

زوو دەست باڤــێــژن تڤنگ

بگەرناسی بکن جـــەنگ

رۆژا ئـەم دەست بـدن هـەڤ

بدەست وا نـاكـــەڤی رەڤ

تەنێ ئەو گــــونەهکارن

لســــەرمـــە كــــۆلەدارن

ژ كـــۆلەدار پیـــســـــتـــرن

دۆزامــــــە ووندا كــــرن

نەكـــو دســـەرمـــەرە بن

دخــــــوازن ئـەم تـو نـە بن

ئەم نابن تـرک و عــــەرەب

چرا بمرن بێ ســـــــەبەب

ئەم ئـاری نە، نـە فـــــارس

مـــا گـــەنم دبی گـــارس؟!

ئەم پاش کـەتی، رێ نەزان

ئەم كــەتبـــوون دەست دزان

لســەر مــە فــەرمــاندار بوون
لێ تم کـــــۆلـێ نـەیار بوون
چ قــاس پیس و نـەزان بوون
لســـەرمـــە خـــانەدان بوون
ئەم کـــربوون گـــورێن هار
تەڤ ژ هەڤـــرە بوون نـەیار
بخـــەنجـــەران دچوون هەڤ
کـــوشتن هەبوو نە بوو رەڤ
تـالان و چیـــــــــر وهاوار
دزان مــالێ مــە تەڤ خــوار
دژین وەک گـــۆڕنـەباشـــا
لســـەر مـــە شــێخ و پاشــا
کـــار بدەســـتێ نەیار بوون
ئەم ژی نە پرشـــیـــار بوون
شــێخ و پاشــا ، ئەفـــەندی
پرێ وان ژی نە خـــــوەندی
فەرمـاندار بوون قـەرەقووش
لێ ژ خـــوەرە پالێن پووش

لسەر مە پاشا ومیر
لبەر دژمن تەڤ گزیر
ئەو دکوشتن ب سێدار
وەک مرۆڤێن دین وهار
نە دان سەرێ خوە کولاھ
یەک ژی نەبوو پادیشاھ
زارێ دژمن دکرن
تا ب چولاندە فرن
رۆژی و بانگ و نمێژ
شێخێن شاشک بقەرێژ
وەک بێگانا دگۆتن
تا زمانێ کورد سۆتن
وان هاتنا مە دخوار
دچوون بەر دەرێ نەیار
نێچیرڤان بوون شێخ و میر
نێچیر ددان دەست وزیر
گۆشتێ قەلەو بۆ دژمن
پارا وان هەستیێ من

والـی ئـەو بـەرددان هـەڤ
مـاکی هەببـو خـوەدی دەڤ
دچوون سـەرهەڤ بئـێـریش
هەڤـسـار بدەسـتێ چاویش
ئـەو پـاشـــــا و دەرەبـەگ
ل بـەر نـەیـاران بـێ چـەک
لێ دەم ژوان ئەڤ دخـوەست
ئـەڤ دکـــرن نە ژ قـــەست
ئەو قـــووناغـــا کـــو تێـــدە
پێـــشــڤــە نەچوو بوو زێدە
عـێل پەرست و ئول پەرست
هەڤ گرتبوون دەست بدەست
عـێل پەرسـتی دەسـپـێکە
پاشــــدەمـــانە، نە رێکە
ئەو قـــووناغـــا کـــۆچەری
تەڤ کـــــوشتن و بـەربـەری
هۆڤـــــیــــــتی و نەزانی
مـــال وێرانی، خـــەزانی

هێـــژی نەبـوون بیـــــرەوەر

کـــارێ وان کـــوشتن وشـــەر

هەمـی هۆڤ بوون وەکـە هرچ

سـەربپـۆر و سـینگ بپـرچ

دز و خـوینخـوار و کـەلەش

ئەڤ ژین بوان گەلەک خوەش

فـورس و عـەرەب، ترک و رۆم

خوەدی لەشکەر، خوەدی کۆم

ل نـک وان چارســـەد هەزار

ل جـەم بەگم سـیـــە و چار

زۆر دابوون مـزگـەفت و دێر

گـــوە نەدانە تـاجـــا زێر

مـزگـەفت داڤـا نەیار بوو

مللەت ژی نەشـــیـــار بوو

پــرۆپــاگـــنـــدا دژمـــن

شێـخـان دخست گـوهێ من

دخست سەرێ من هەڤسـار

دخـاپاندن وەک کـەفـتـار

ئەم ژ قـــــولان تـانـین دەر

ژ دژمـن رە دچوون شـــــەر

مـــە مللەتێن وەک بلگار

بزۆر دخـــست دەست نەیار

نهـــا ڤـــا تێ ســـەرێ مــە

مـێــرانیــا مــە کـێــمــە

لـێ ئـەو بـلـگـار و یـەونـان

خـوەدی هەبوون ل پشت وان

تەڤ دەولـەتێن کــــولەدار

ئــەو ژ وانــرە ئــالــیــکــار

لێ ئەوژی پڕ چەلەنگ بوون

بدژمـنرە بـجــــەنـگ بوون

بێ کــــوشتن و بێ زیندان

وەلات نە کـەت دەستێ وان

شـــەڕێن بەلقـــان ناڤـــدارن

کـــورد ژی پێ گـــونەهکارن

شـەڕێن وان ئۆلپـەرەســتی

کــــورد دبرن ژ قـــەســـتی

کـــۆلەدارێن بێ خـــەلات
دا کــــــو بێنە رۆژهلات
ئەڤ شـەر تانینە مـەیدان
گـەهـ رۆمـان و گـەهـ یەونان
شـێخ و مـەلان دگـوت مـە
دژمن ئەڤ رۆس و رۆمـــە
هەچی دشـــەر بێ کـــوشتن
ئەو مـــێـــڤـــانێ بهـــشتن
هەزار پـەری پڕ جـــــــوان
ل بهـــــشـــــتێ ددن وان
کـەچ و کـورێن پر خـوەشک
دام وســـەدرەنج و کـــشـک
چ بخـــــوازی تێ بەر تە
ئـاکــــر دژوارە ســــــڕتە
هەچی ژ دل نەچی شــــەر
دچی نـیـــــــڤێ دوژەوەر
تەڤ ئاگـر و مـشک ومـار
مـرۆڤ دخـوەن هەی هاوار!

ئەو کـــورمـــانجێ دل بتـــرس

دەمـا دبهـيـستن ئـەڤ پرس

وەکـە شـێـران دچوون شـەڕ

دشــــــەوتـين هشـک و تـەڕ

ئیسلام تەڤ یەک مللەت بوو

یـەک وەلات و دەولـەت بـوو

نە کـورد هەبوو، نە عـەرەب

نە راست هەبوو، نەژی چەپ

رەمــــزا ســـينور قـــەلاشـــا

(پادیشـاهم چووک پاشـا)!

ل مـزگـەڤـتـان مـەلێن کـۆر

بســــــەرمـــــەدە بۆرە - بۆر

بژی ئیــســـــلام پادی شـــاه

بپــــــارێزی ئەی خــــــوەداه

لســـەر مــە کـێم نەکی وی

کــەســــەک نینە وەکی وی

ل ســــەر ئاڤێ بێ گـــەمی

دچــی، بــاوەرکــن هــەمــی

هەچی کەسێن موسلمان
بباوەری بـ ئیمان
تەڤ ژێرە بـبن لەشکەر
کەنگی بڤێ هەرن شەر
هن لەشکەرێ کەس نەدی
چ دەرەوەک بێ فەدی
وەک قەلاش و جەناور
ئێریش دکن سەر گاور
نەراستە شێخ ئەفەندی
ئەم تەڤ پالا و گوندی
تێنە کوشتن بێ کەفن
ئەڤ چ دەرەو، ئەڤ چ فەن
وەک من زمان درێژی
کەس نەبوو وەر بێژی
بەلکی ئەم تەڤ نەزان بوون
ئەم دلخوازێ دزان بوون
مە باوەر دکر ژ دل
تا شکەستن لمە مل

دژمن کـــــەتە ناڤ وەلـێت
دین مللەتەک هۆڤ و شـێت

دڤـــــــی وەلاتـــــــی دژی
بێ ئـاوڕ و بێ مـــــــــەژی

عێل پەرەست و ئۆل پەرەست
مــرن ژ بۆ خــوە دخــوەست

خـەسـمـا دەمـا پەترۆل دین
بوون وەک گورێن دەڤ بخوین

وان ژی ئـەم بـەردانـە هـەڤ
هەتا نـەمـــا کـــەس بدەڤ

دژمـــــن بـــەرک بـــرن دام
ل مــە پێــچـان ئەڤ حــزام

ئەڤ عـــــــەرەبێن پر نەزان
چ زوو ولــۆ بــوون رێـزان؟!

رۆژهـلات و رۆژئـاڤــــــــــا
هەردوو دانـە بـەرچاڤـــــا

ل بەرچاڤـــان هەڤــپـــارن
لێ ڤـــا قـــادا مــەخـــوارن

ژیـــــر وزانـــــا وزیــــزن
چـاوا بمـه دلـیــــــــــزن
دبـن دوســـــــتی بـارزانـی
لـێ رێـزانـیٚ مـــــــه زانـی
حـــــزام، زنـار، ل جـــــزیر
کــو پێکتـــێن ئەوێن ژیر
بەعسێن بەغدا، بەعسێن شام
ل سـەر پشـتـا مـه چوون دام
راســتــه شــەرێ هەڤ دکن
هیـــمـــان دمـــەوەر دکن
گـــازی دکن کـــوردێن ژۆر
تــرک ل وه پــر دکــن زۆر
کـوردێن ناڤـمـه سـەربەستن
نـه کـــــــۆلـه وبـن دەستن
ئەوژی وەکــــه مــــه دژین
وون گـوه مـەدن جگەرخوین
ئـەمـێ ئـالـی وه بـکـن
بتــــرکـــان ره هەڤـــڕکن

ڤوون ژ مه پر نێزیکن
ئەم کارن وە خوەدی کن
ببن وەکە سازمان
ئەمێ چێکن کوردستان
لێ ئەڤ خاپێن ئەشکەرا
نا کەڤن سەرێن کەرا
شاه ژی دۆستی بارزانی
لێ بارزانی پێ زانی
شەش ملیون کورد ل ئیران
ڤوندا دبن بێ زمان
شاه سەربەستی نادی وان
نادی مە چەکێن گران
کو ئەم دژمن بشکێنن
وەلات تەڤی بستێنن
کوردێن خوەناکی مللەت
چاوا مە بکی دەولەت
دژمن هەمی وولونە
عەلونە، یان سلونە

هەمی دڤـــێن خـــوینا مـــە
کـــەســـەک ناڤێ ژینامـــە
دڤـێن کـو مـە ڤـەشـێـرن
دناڤ خــــوەدە بهـــێـــرن
ناڤـێن مـە تەڤ گـوهارتن
دا ببـــێـــژن نە کـــوردن
لـێ بـزانـە ئـەی نـەیـار
زڤـســـتـــان چوو تێ بهـــار
ئەو گـیـــایێ بن کــەڤـــر
شـــێن تێ رۆژەک دچی دەر
بژین کـوردو کـــوردســـتــان
نەمـــا دبی کـــۆلســـتـــان
لاتا وە ئەوکـــــری پووشت
باران لێ هات هەمی شووشت
کـــورد شـــیـــار دبی بلەز
گـــاڤـــان تاڤـــێـــژی ببـــەز
هاویر جـــڤـــات وخـــەبات
دبـن شـــــــەرێـن رۆژهـلات
هندک مـــایە بـبن مـــێـــر
ئێـــریش بکن وەکـــە شـــێـــر

وێ چاخێ دێ چ بێـــــژن
کـــو ئەم خـــوینێ برێژن
کی ژێ بەر پرســـــیـــارە؟
حـــســـاب گـەلەک دژوارە
مـــلـــلـــەتـــێ وە رازایـــە
یانـژی دخـــەودە مـــایە
رۆژا ببی وەکـــــە مــــە
ئەوێ ئـێــــــــریش بـبن وە
حــــســـاب بوەر ببـــێـن
تـۆلامـــــــــە وێ هـلـێـن
چاڤنێـــرین وەنە سـێـــدار
ئەی خوینخوارێن گونەهکار
وەرن ئـالـی مـــــــە بـکن
ئـەم و وە نـەهەڤـــــــڕکن
شـــیـــار ببن مـــە بن دین
گـــوه بدێرن جگەرخـــوین.

دلێ جگەرخوین

ئاگر بکوردستانێ کەت، لەورا ئیرو هاوارە دل
سەد باغ و سەد بستانی کەت، مەندانی بلبل ژارە دل

پێتەک ژ کوردستانێ هات، میلاک و جەرگێ من دپات
ئامان ولات، ئامان وەلات، باوەر بکن خوینخوارە دل

باوەر بکن ئەی یارێ من، هەڤال و هەم گوهدارێ من
هەر گاڤ و هەر ئێڤارێ من، ناخۆش و هەم بێزارە دل

بێزار و پر ناخۆشە ئەو، کنجێن سیەه- گوون- پۆشە ئەو
گەه سینە گەه سەیدۆشە ئەوە، گەه حەیدەرێ کەڕارە دل

گەه ڕستەمە ، گەه حاتەمە ، گەه پادیشاهێ دەیلەمە
بێ یار و دۆست و هەمەدەمە ، لەو مەست و گەردەن خوارە دل

گەه شاهە ئەو ، گەه بێ کەسە ، گەه کوردە ئەو ، گەه فارسە
گەه بەربەرە ، گەه چەرکەسە ، گەه تورکە ، گەه تاتارە دل

گەه چۆل و گەه زۆزانە ئەو ، گەه دێرک و گەه وانە ئەو
گەه شاخ و گەه وەستانە ئەو ، گەه مووش و گەه زنارە دل

گەه ئارە دل ، گەه ئاڤەدل ، گەه تارە دل ، گەه تاڤە دل
مورغێ سەحەر دەر داڤە دل ، لەورا جگەرخوین پارە دل

زۆر و چاڤ سۆریا دژمن

پشتی شەرێ شێخ سەعید
پاشـــدەە رەڤین تەڤ مـــرید
خـــــوەدان ســــەرێ دیاران
دچوون شـــــەرێ نەیاران

دژمن تەڤ بوو ئار وپێت
بزۆر کـــــەتە ناڤ وەلێت
ل خــــوە نەری ســــەربلند
ئاگـــر بەردان شـــار و گـــوند

سەردارەکی پر خوینخوار
مێرکوژەکی دین و هار
نڤێسییە ئەڤ چیرۆک
ل سەر ئادرێسا زارۆک

دنڤێسی، د بێژی
ئاهان پێرە درێژی
مـن ئاگر بەردا خانی
ژ هوڤیتی، نەزانی

من دی زارۆکەک پەپووک
پەریشان وپر بچووک
ژ ناڤ ئاگر دەرڤی
دڤێ کو زوو دەرکەڤی

لێ چاوا چاڤ لمن کر
خوە ئاڤێتە ناڤ ئاگر
نوو من زانی بن بارم
ئەز مێرکوژم خوین خوارم

ئەز بوومە وەک جناور
دژوارترم ژ ئاگر
زارۆک ژ من دترسن
قەت ل ئاگر نا پرسن

ناڤێ کو من ببێنی
خوە تاڤێژی ناڤ خێنی
لێ ئەز چبکم، چ بێژم
تەنێ زمان درێژم

نەمرید و نە عەشیر
نە پاشامە، نەژی میر
ل هەر جی کورد وەهایە
بێ روومەت و بهایە

تەنێ کوشتن هوور وگر
چ تڤنگ و چ ئاگر
ئەم نەخەرجێ شەرکەرن
پارامەیە تم مرن

مرن یەکە وەکە هەڤ
چ ب ئێریش، چ برەڤ
لێ مرنا بروومەت
ژ بۆ کوبن مللەت

مێرێ باشە سەربکوژ
لسەر چیان دبی مژ
ژ کوشتنێ مەترسن
ل شەواتی مە پرسن

وەکە شێران هەرنە پێش
وەکە هەڤن شەر و ئێش
هەی دێ رۆژەکێ بمرن
ئەڤ چ ترس و چ فکرن؟

ژ بۆ بن سەربلند
دڤێ بگرن شار و گوند
وەکی شێران هەرنە شەر
دژمن بشکی، بدن سەر

وەلات بـزۆر بـخـن دەسـت
لێ ون مە بن عـیل پەرەست
چێکن ژ بۆ خـوە دەسـتـوور
ژ بۆ سـال و دەمـێن دوور

زۆر بدن دەزگـەڤـانی
دا نەمـێنی خـەزانی
نوو خـوە بکن ب مللەت
چێکن ژ بۆ خـوە دەولەت

هـەرن رێـزا مـلـلـەتـان
خـوە بگهـێنن دەولەتان
لەشکەر ئەم ساز بکن لەک
تێـر پەرە و هەمی چەک

پێ بپـارێزن سـینور
ج ئـێ ژێـر و ج ئـێ ژۆر
بـبن ب دۆست و هەڤـال
خـوەدی زێر و خـوەدی مـال

دەستوور ببی دیموکرات
دیموکراتا رۆژهلات
قاد و خوەندن تەڤایی
وەکهەڤی و برایی

سەربەست ببن مێر و ژن
نەساویر و نە ژی جن
نەکەشە و نەمەلا
ل مە چێنەکن گەلا

نەمزگەڤت و نەژی دێر
چپکم ژڤێ خاچێ زێر؟
تەڤ بهەڤرە بکن کار
هەمی ببن خوەدی پار

نەزۆر دەستی، نەژی دین
سەیدا نابی جگەرخوین

پارتیزانم

من دایە سـەر ڤێ ریێ ژ دل
زانبـە پارتیـزانم ئەز
نابم خـولامـۆکێ کـەسی
دا زانـبـی رێـزانم ئـەز

مللەت شیار بوو رۆژ و شەڤ
دەستان براستی بدەنە هەڤ
ڤـێـرین و هاوار بێن ژ دەڤ
وێ چـاخـێ بـۆریـزانم ئـەز

ئیـــرۆ دبن دەســـــتێ نەیار
گـــازی وقـــێـــرین و هەوار
تم دەرکـــەتیـــمـــە بەندەوار
بێ مـــال و پر خـــێـــزانم ئەز

بازم چیـــــا کـــــۆزا منە
ســـەربەســـــتی تم دۆزا منە
راســـتی و بەخـــا ســـۆزا منە
پر ژیرەک و پێـــــــزانم ئەز

مللەت شیـــار بوو زوو گـــها
خـــوینا منە گـــرانبـــــها
بەلاش وێ نارژێنم نهـــــا
خـــوەش زانبـــە هۆزانم ئەز

گاڤا خوە بەردم سەر چیـــا
بـــگـــرم ل بـــەر دژمـــن ریـــا
بکەڤـــمـــە ئاخـــا مـــیـــدیا
کـــەیخـــەســـرە و بارزانم ئەز

دوزا مــه قــادا مــيــديا
داخـــواز مـــەهەر ئازاديا
ئەڤ ســتــەمــا ها كێ ديا
روســـتـــەم و هرمــزانم ئەز

دەستێ خوە باڤـێـژن تڤنگ
ل سەر چيان قێرين و دەنگ
پێشدە هەرم هالان و جەنگ
زانم نــەپــر ئــەرزانم ئــەز

دبیرئانینا قازی محمد

خاکی کوردستان بقوربان پر جوان وپاقژی
خوین رژاندن پر کورێن ته وا لهەر ئالی رژی
مللەتێ کورد تا کو ساخە ئەو ژ ڤێ رێ ناگەری
ئافەرین، ئافەرین
قازی محمد ئافەرین

ئەڤ نە شەرمە تێنە کوشتن ئەم درێکا پێشکەتن
دا تروومان زانبی ئەم خوەش نژاد ومللەتن
دێ بکن ئەم تم بوی رە، دژمناهی، بەربەری
ئافەرین، ئافەرین
قازی محمد ئافەرین

قــومـــبـــەرا زەری ئەتۆمی زەرەیەک نابن ژ دل
سەرخوە ناچی مللەتێ کورد تا کو ئەڤ زنجیر ل مل
کەس بلاڤ لاڤ وبدیلەک ڤی بەری نابی سەری
ئـافــــەریـن، ئـافــــەریـن
قــازی مــحــمــد ئافــەرین

ئەی تروومـان کـوشـتنا قـازی مـحـمـد کـا چیـه
قەی عـەدالەت تم وەسـایە حوکـمێ دیموکـراتیـە
لێ بـکـوشتن وبزیندان مللەتێ کـــورد نامـــری
ئـافــــەریـن، ئـافــــەریـن
قــازی مــحــمــد ئافــەرین

کی هلگرێ ڤی بارێ من...؟

قــەت نەرم دکی دلێ نەیار
ئەڤ گــازی و هاوارێ من؟
پشــتــخووزە بارێ من گران
کی هلگرێ ڤی بارێ من...؟

هەر رۆژ و هەر ئێڤار وشەڤ
هــاوار ونــالــین تــێــن ژ دەڤ
گــوه نا دنە دەنگێ مــە تەڤ
هەڤــال وهەم جــینارێ من

کـــوردێن نـەزان ورێ نەناس
ژارو رەبەن برچی وخــــواس
پەترۆل دبـنـدە بێ کــــــراس
نابێنی خـوەش ڤی کارێ من

بدەست نـەیار تـۆپ وتڤنـگ
بدار دخـوازم هـەرمـە جـەنگ
هاوار دکم قـێــرین و دەنگ
شکەسـتـیـیـە ئەڤ دارێ من

گــازی دکم کـــوردێن خـەوار
رابن ژ خـەو جـارەک شـیــار
هــاوار ل دژمــن بــدنــە دار
تەڤ گـــوندی وباژارێ من

دژمـن کـــو ئەم دەرخن بزۆر
ئاڤــێن چەمــان ئەم ببنە ژۆر
زازو هەکـــــار وبەخت ولۆر
پر خوەش بکن ڤی وارێ من

ئاڤــا بـكن خـــان وســـەرا
ئەم تێـــدە روونـن وەک برا
دا خـــورت بـكن زێر وپەرا
ڤـی بـنـگـەهـێ دیـوارێ مـن

شاهی بکن ئەم رۆژ و شەڤ
مـاچان ژ لێـڤـان بدنە هەڤ
نوو خوەش دبی رەوشا مە تەڤ
جـــوان دبن دامـــاری من

دا بەل بن بەیبـــوون وگــول
جـارەک نەمـــینن کـــول ددل
گـــول بدمـــە یارێ مل بمل
دل خـوەش ببی پێ یارێ من

داخواز چیە ژ سەرخوەبوون..؟!
پـەتـرۆل وهـاتـن و هـەبـوون
بدەست مـەبن هاتن وچوون
پر خـــوەش دبن بـازارێ من

نوو خــوەش دبن داخ وبرین
سـەربەست وسـەربلند دژین
ئێــدی جگەر نابی بخــوین
تا کــو دژیم یەکــجــارێ من

ئەی وەلات

رۆناکی چاڤم پێـــتی چرا خـــەم
چاخم نەمـــایە ئێـــدی چڕا خـــەم
هنگی جوان بووم ئەڤ شاخ و باخە
مـــەلهـــەم ددان بەر برین و داخم
ژ بۆ تە ژینا خـــۆش وجـــوانی
هەمی مـــە بۆراند بدل گـــرانی

ژینا جـــــوانی هـەمی بـوهار بـوو
وەشم چ خـورت بوو هشم شـیـار بوو
هەرکـەس دخوەسـتم تەنـی تویار بوو
گەش بوو دلێ من تەن بەرخـوەدار بوو
ژ بـۆ تە ژینا خـــۆش وجـــوانی
هەمی مـــە بۆراند بدل گـــرانی

هەتا جـوان بووم پۆرێ مـە رەش بوو
دارا مە شین بوو گـولا مە گەش بوو
چاڤم ل پێش بوون، ئەڤین چ خوەش بوو
تە دل ژ مـن بر رەنـگێ کــەلەش بـوو
ژ بۆ تە ژینا خــۆش وجــوانـی
هەمی مــە بۆراند بدل گــرانی

ئیــرۆ جــوانی پشــتــاخــوە دا من
ســەرم ســپی بوو، پیــری گـهــا من
بایێ ئەجــەل هات زۆر دا چرا من
هاتـن وەشــانـدن پەلێ گــولا مـن
ژ بۆ تە ژینا خــۆش وجــوانـی
هەمی مــە بۆراند بدل گــرانی

بـکول مــە بـۆراند دەمــێـن بوهاری
خــۆشی مــە گــۆراند بئــاه و زاری
شـــەبنەم ل ژینام نەمـــا دباری
رۆژ چوویە ئاڤـا شــەڤ بوویە تاری
ژ بۆتە ژینا خــۆش وجــوانـی
هەمی مــە بوراند بدل گــرانی

ژینـــا دەروونم دەربـاس بـکـم ئــەز
پەردا شــــــیــــــاری دا ڕابکم ئەز
بپێـشڤە جەنگ بم ئاه مـاچکم ئەز
حــوکــمێ تەتەور لێ بێ شکم ئەز
ژ بۆ تە ژینا خــۆش و جــوانی
هەمی مــەبۆراند بدل گــرانی

کوردستان

کوردستانێ کوردستان
بەخچێ گولا ، دەردێ دلا
ئیرۆ ما یە بن دەستان
کوردستان بلندی
هەمی باژار و گوندی
هەچی کەسێ تە بخوازی دڤێ جانێ خو بتەدی

کوردستانێ کوردستان
بەخچێ گولا ، دەردێ دلا
ئیرۆ ما یە بن دەستان

کـــوردســـــتـــــان پر خــــوەشی
خــــــوەش دیجلـه ونـێـــــر دۆشی
نـامـــــــووس دســـــەرێ وی نـینـه
ئـێ تــه ئـەرزان بــفــــــــــرۆشــی

کـــوردســـــتـــــانێ کـــوردســـــتـــــان
بـەخـــــــچـێ گـــــــولا ، دەردێ دلا
ئـیــــرۆ مــــا یه بـن دەســـــتـــــان

کـــوردســـــتـــــانا هلمـــشـــــتی
ژ زێـر و گـــــەوهـەر مــــشـــــتـی
ئـەم لبـــــەر دەر دەرگـــــەڤـــــان
دژمـن تـێــــــــدە رۆنـشـــــــتـی

کـــوردســـــتـــــانێ کـــوردســـــتـــــان
بـەخـــــــچـێ گـــــــولا ، دەردێ دلا
ئـیــــرۆ مــــا یه بـن دەســـــتـــــان

مـــــــشـــــــــتـی ژ پـەتـرۆل و زێـر
دژمـن دخـــــون خـــــێـــــر وبـێـــــر

روونشتی تەختی کۆهرەش
ل سەر تاجا ئەردەشێر

کوردستانێ کوردستان
بەختچێ گولا ، دەردێ دلا
ئیرۆ ما یە بن دەستان

کوردستانا پر زەنگین
شاخ وباغێن تە رەنگین
نە ئەز تەنێ، لێ تەڤ کورد
ژ دەردێن تە جگەرخوین

کوردستانێ کوردستان
بەختچێ گولا ، دەردێ دلا
ئیرۆ ما یە بن دەستان

ئالا من

ئالا رەنگین پیـــــروزی خـــــوەش
تـەهـلـدگـــــــــــرم دچم بمـەش
تو لســـەر ملێن خــۆرتێن جــوان
دنـاڤ تـەدە یـەک رۆژەگـــــــــەش
ئـــالا ســێ رەنـــگـــی تـــو
بــــنـــــاڤ و دەنــــگــــی تــــو
نـیـــــشـــــانا جــــەنگی تـو
ئەی خــۆرتێن کــوردان، ســلاڤێ لێ بکن

ئیرۆ مە تو کریە هەمبێز
رۆژەک وێ بێ تەبکن رێز
ل ئەیوانا، لسەربانا
رۆژا شادی تو خەمل وخێز
کەسک وسۆر وزەری
سپی و گەوهەری
نیشانا زەفەری
ئەی خۆرتێن کوردان، سلاڤێ لی بکن

تە بزیڤ وزێر تەڤدە کلدم
رۆژا جەنگێ ئەز تەهلدم
گەر ئەز بمرم، گەر ئەز رابم
جگەرخوینم سەر بلندم
ئالا سێ رەنگینی
پیرۆز و شرینی
نیشانا مزگینی
ئەی خۆرتێن کوردان، سلاڤێ لێ بکن

هەی فەلەک

هەی فەلەک فەلەک، هەی زالم فەلەک
کا ئەو کوردستان، کا برجێن بەلەک
من ناڤێ جـــــەنەت، ژ تە بمنەت
سەربەست و ئازا، ڤا چووم جەهەنەم
تە مـال نەدا مـە، کـا حـەج و زەکـات
من ژی قەت ناڤێ ئەڤ سەوم و سەلات
بـەندێـن قــــانـوونا تە تـەڤ چڕاندن
کـا سـۆزێن تە وەک "عـصـبـه الامم"

ئەڤ هەزار سالن تەم کرن عەبید
تە ئەم خاپاندن بوەعد و وەعید
قەت ژ من پێڤە کەس تە ناس ناکی
باڤێ تە ترکە، دایکا تە عەجەم
هەر چار کناریێ مە بوونە نەیار
بەرێ مە ل تە قێرین و هەوار
دەنگێ مە ناکی، بۆچی دەیناکی؟
بەختێ تە ئەڤە، ئەی چەرخا عالەم

وەلاتێ مەیە، خوەشە کوردستان
زۆزان ودەشتە، تەڤ باغ و بستان
قەنجە، خەرابە، وەلاتێ مەیە
بمە پر خوەشە وەک باغێ ئیرەم
مە تێدە کوشتن عەگید و گەرناس
مە تێدە هشتن فێرس و مێرخاس
سەر بەختێ تەبی، ما ئەم نە مێرن؟
نایێ بیرا تە گوهدەرزو رستەم

کا "ئەبو موسلم" شێرەگوهـ و مەروان
کا "صلاح الدین" کانی کەریم خان
کا ئەو بەگلەر و ئەو میر و پاشان
کا بەدرخان و خانم و دێسەم

ما نە هێژایە ئەم هەردەم باکن
ئاخ و خوەلییێ بسەرخوەدا کن
یان ببنە دەولەت، یان بێنە کوشتن
یان دل خوەش بمرن یان دل بماتەم

دەرمانێ مەیە خوەندن و زانین
خۆرتێن خوەندەڤان تەڤ بوون جگەرخوین
هەر بژین بژین خۆرتین نوو هاتی
هەر بژی بژی کوردستان هەردەم

مەهرەجان

پێکڤـە ئەم خـورتێ جـوانن
تێن ژ هەر شـۆپ وجـهـان
مـەهرەجـان بۆ مـە ژڤـانن
هەربژی ئەڤ مـەهرەجـان
دۆزا مـە هەر ئـازادیە
دۆزا مـە دیموکـراتیـە
دۆزا مـە هەر ئـاشـتـیـە

گـەر بڤین و گـەر جـڤین
یان خـەبات وکـێـفـەرات

هەر دڤێ ئەم هەرنە پێش
هەر دڤێ ئەم هەرنە پێش
بۆ فەلات وبۆ وەلات

ئەم هەمی دووست و هەڤالن
بۆچی بەند و بەربەری
تێکدە نووهاتی دەلالن
ئەڤ چ جەنگ و شەرکەری
دۆزا مە دەولەمەندییە
دۆزا مە سەربلندی یە
دۆزا هەر ئاشتییە

گەر بڤین و گەر جڤین
یان خەبات و کێفەرات
هەر دڤێ ئەم هەرنە پێش
هەر دڤێ ئەم هەرنە پێش
بۆ فەلات و بۆ وەلات

ئەم دبستانان بخوینن
کار و پیشەیکی هین بن
باغ وبوستانان بچینن
چیچەک و گول شین بن

دۆزا مە هەر خوەشویستییە
دۆزا مە هەر سەربەستی یە
دۆزا مە هەر ئاشتیە
گەر بڤین و گەر جڤین
یان خەبات و کێفەرات
هەر دڤێ ئەم هەرنە پێش
هەر دڤێ ئەم هەرنە پێش
بۆ فەلات و بۆ وەلات

دەست بدن هەڤ ئەم بجارەک
تەڤ د هەمبەر کۆلەدار
پێشکەڤن وەک پەهلەوانان
لێ بتەکتیک و شیار
دۆزا مە مرۆڤانییە
دۆزا مە هەر ئەڤینی یە
دۆزا مە هەر ئاشتیە.. ئاشتیە

هەر دڤێ ئەم پێشکەڤن
هەر دڤێ ئەم پێشکەڤن
بۆ فەلات و بو وەلات

رۆژا خوەندەڤانا

ئیرۆ رۆژا خوەندەڤانا   کوردێن هێژا خۆرتێن زانا
رۆژا مێران، رۆژا شێران   رۆژا کورد و پەهلەوانا

دۆزامە سەرخوەبوون   یەکیتی و پێشڤەچوون
بلندی و زانەبوون   رابن سەرخوە کوردینو

رابن ئیرۆ رۆژا مە هات   یەک دەنگ یەک دل بچنە وەلات
بگرن شارو گوند و کەلات   هەردەم دڤێ بۆمە فەلات

دۆزا مە سەرخوەبوون   یەکیتی و پێشڤەچوون
بلندی وزانەبوون   رابن سەرخوە کوردینو

ئەم تا کەنگی رازن هەمی　　بن دەست بژین ئەم هەردەمی
لاوێن گوهدەرز نەڤیێن چۆپین　　رابن ئیرۆ تەڤ روستەمی

دۆزا مە سەرخوەبوون　　یەکیتی و پێشڤەچوون
بلندی و زانەبوون　　رابن سەرخوە کوردینو

ئەز نزانم چ بێژم

هەڤـــال ئەز بلوور ڤـــانم
دەنگێ ســـــــازا هوزانم
ژ وە ئـــەز دلـــگـــرانم
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئەز بلوورا مـــارکـــــسم
دەنگێ رســـتـــا بێکەسم
ژ هێـــڤـــیـــان ئـاڤـــزم
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئەز داخــوازا (خــانی) مــە
رەوشا نەقشێ (مانی) مە
د ڕســتــێــدە کــانی مــە
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئـارێ دلـێ (جـــــــزیری)
تاڤـــا تۆرا (حـــەریری)
ئـەز نوژەنم بـپـــــیـــــری
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ناکن دەنگێ ســــازا من
گـــــوه نـادن ئـاوازا مـن
یــان نــزانــن رازا مـــن
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئەز مــوســایێ هەســارم
ژ وە تەڤـــان دلســــارم
لــێ ئــەز بــوە نــکــارم
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

چمـــان هەمی نابن یەک؟
لەشکەر ناکن لەک ب لەک
کـانین ئەو برجـێن بەلەک
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

هرچ کـــەتنە ناڤـــا رەز
گـــــور ژ هاویر تێنە پەز
ژ خـــــەو رابن ئەم بلەز
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

چنە ئەڤ عـێل وعـەشـیر؟
نە بەگ مـایە، نەژی مـیـر
ژدژمـنـرە بوون گـــــــزیر
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

شـێـخـێن بجـبـە وشـاش
خـــــوە ژ ئولێ دانە پـاش
هەمی بوونە گـــورنەباش
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئەی خــورتێ کــو ژ نوو تێ
ئێ کــــــو دناڤ زکێ دی
یان ژی دپشــــتــــا باڤێ
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ژ بـۆ وه ئـەز ڤـی ســــــازێ
خــــــوەش لـێ ددم بگـازێ
بـداخـــــواز و نـیـــــازێ
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئەڤ داخــوازا مــە پر کــوور
(مـوسی) من ئەڤ بره توور
(عـیسی) من ئەو کره نوور
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئەز ملـلەتم، ئـەز مـــــرۆڤ
سەدێ بیـسـتێ نەمـان هۆڤ
درەشـــــــیـنـم بـۆ وه تـۆڤ
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ژ بۆ وە من گـــەلەک هشت
هن دیـوان وهن نـڤـــــشت
گــول ژ ئاڤێ بوویە مــشت
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

ســــــڤک چوو بوهـارا من
زەربـــوون پـــەلـــێ دارا مـــن
دوور دوور دچـــی یـــارا مـــن
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

ســەری ســپی بوویە پووش
پەر شکەســتی قـەرەقـووش
ئـەز دنـالـم ل مــــــەرووش
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

پـەرچـە بـوونـە لـەک بـلـەک
هەمی بـازێن قـــــەربەلەک
کـەنگی کـــارن بن یـەک؟!
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

د پەیڤن پر قـــــــەلەو
ژدژمـنـرەچـێـلـە کـــــــەو
چاوان ســـەری دخن خـــەو
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

هەتـا دل رانـە وەســـــــتی
ئەز نـا بێـــژم بســـســـتی
کـێـر گـهـایە سـەرهەستی
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

خـوەندوارێن کـورێـن کـورد
ئەم ل قـــادا خــوە زگـــورد
بەسن کـــول وخـــەم ودەرد
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

هەمی دەســـتـــان بدن هەڤ
خـــەبات بـکن رۆژ وشـــەڤ
ژ دل دبـێـــم نــە بــەس دەڤ
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

وەکــــە هەڤن ئـەڤ و ئەو
ون گــوھ مــەدن تەڤ دەرەو
مللەت شــیــار بوو ژ خــەو
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

مـللەت تـەنـێ دکـــــاری
خـــوەش هلگری ڤی باری
رســتێ بکی هەڤـــپــاری
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

وون دخـــــوینن ژ بـۆچی؟
مـــا نابێـنن لـهـــەرجی
جـیــهــان بەربـپــێش دچی
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

دژمن لـهــەرجی و شــۆپ
خوەدی تانک وخوەدی تۆپ
ل مــەدکن قــۆپە-قــۆپ
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

نـابـيـن دژمـنـێ خـــــــوه
هەر تـشـت برن ژ بـۆ خـــوه
ل مـن ســـۆر بـوو كلوخـــه
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

دبـن دەســـتـــان هەزار ســال
دانه دژمـن قـــاد ومـــال
بەردن شـــۆپا باڤ وكـــال
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

باڤ وكـــالێـن مـــه نەزان
پەز بەردانه بێ شـــڤـــان
(خـــانی) ببـــوو بلورڤـــان
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

ئەز نه خـــانم، نه (خـــانی)
نه (زەردەشت) و نه (مانی)
لخـــوه كـــر بـار گـــرانی
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــــژم

نه گـەرناسم، نه عـەگـیـد
ئەز شـێخ مـوسم بێ مـرید
لـێ دلـەوکـم وەک بـەریـد
ئـەز نـزانم چ بـێــــــــژم

درســتــێــدە چ مــەردم
دل بــکــول و بــدەردم
خـوینا شـەهیـدێن کـوردم
ئـەز نـزانم چ بـێــــــــژم

رۆنـکـێـن خــوشک ودیا
ئەز ئاخـینا سـێـوییـا
ئەز گـازنێن ژنبـیـیـا
ئـەز نـزانم چ بـێــــــــژم

ئەز هێـڤـیـێن گـرتـیـان
ژانا دلـێ برچیــیــان
سەرما لاشـێن بێ جـیـیان
ئـەز نـزانم چ بـێــــــــژم

ئەز دخـــــانا (ناپالم)
خـــوینا ســـینگا دەلالم
هـــاوارم نـــالــە نـالـم
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

ئـەز دەنـگـێ وان هـەژاران
کــــەتم شـــاخ وزناران
ئەز ئەو بەنێ ســێــداران
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

حـــــــەق بـزۆرە دژیـنـێ
ئەز دلبـــێـــژێ ئەڤـــینێ
چ تـێ ژ ڤـێ گــــــرینێ
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

کـەکـو، ئەز جگەرخـوینم
دل بـــکــول وبـــریـــنـــم
ڤـــان ئایەتـان دخـــوینم
ئـەز نـزانم چ بـێـــــــــژم

سلاڤ ل سفرا حازره

ئەی سوختەيێ بناڤ و دەنگ
دژمن لسەر بالەفرە
پر لەشکەر و تۆپ وتڤنگ
سەيدا ئەوە، ئەو ماهرە

سەدسالن ئەڤ (زەيد و عەمر)
جەنگە دگەل ريشا مەلێ
مەرتال ددەست واندە بهەشت
گورزێ ددەست وان ئاگرە

شێخێ کو تاج وتەیلسان
وەرگرتیە رەنگێ خدر
روونشتیە ل برجا بەلەک
شاهێ عەجەم، شاه نادرە

ئەو سۆفیێ دیل ورەبن
سەرقۆت وخواس تازیە
دگری بهاوار وفیغان
شێخێ مە عەڤدلقادرە

جارەک ل شێخ ئەو نا نەری
دا زانبە راست و دەرەو
کنجێ ل شێخ شال وقوماش
کنجێ ل سۆفی چادرە

ئاغا بدەه گوندێن خوەڤە
باوەر دکی کەیخسرووە
تالانکەر و دزو کەلەش
وی دایە سەر رێچا گورە

حـالێ مـه كـورمـانجـا ئەڤـه
ئەم دێ چلۆ ســەربەست بژین
هەر چی کو چوویێ گوه مەدێ
ســلاڤ ل ســفــرا حــازره

سـەیدا یێ راست و رۆنـیـیـه
لەورا جگەرخـوین نـامـیـدار
زانا دزانن ئەو کـــیـــیـــه
ئێن كــەر دبێــژن كــافــره

سەرخوەبوونا مریشکان

ل وەلاتێ مەغەرزا
دیکەک هەبوو شەهرەزا
رۆکێ ئەو چوو ناڤ دیکا
ژوانرە گو هێدیکا

رابن بێژن مریشکان
بەس خوە بدن ئەنیشکان
دیک ومریشک بوونە کۆم
بەرێ خوە دانە جەم بۆم

لەشکەر تەڤدە بوونەلەک
هن چەلەنگ وهن کولەک

بەرێ خـــــــوە دانە چۆلێ
تەڤلی کـــۆچ و تەڤ عـــێلێ

تەیرا دی کـــو ناگـــەهان
هاتی لەشکەرکی گـــران
تەڤـــدە فـــرین ژ مـــالان
بەرێ خـــــــوە دانە بالان

ئەو ژی لهـــەڤ بوونە کـــۆم
یەکی رابوو گـــــۆتە بۆم
ئەی پادیشـــــاهی تەیران
وەی ســــــەربلندێ تۆران

رابەســـەرخـــوە تو مـــیـــرۆ
ژ بۆمـــە بێـــژە ئیـــرۆ
ئەڤ لەشکەرێ بێ ژمـــــار
گـــــــەلو هەیە ژێ زەرار

بۆم کـــەنی وگـــۆتە وان
بـــاکـــن بازێ پەهلەوان

هودهود رابووسەرفەراز
وی چوو بلەز گوتە باز:

گو رابە ئەی تو بازی
شەهـ تە ئیرۆ دخوازی
باز چوو جەم شەهـ ل بانی
دەستێ خوە لسەرهەڤ دانی

گو ئەی خوەندەکارێ من
زوو لمن کە بارێ من
بۆم گۆتە بازێ خوینخوار
بلەز رابە هەرە خوار

بازی رابوو وەکەشێر
فرەک داخوە هاتە ژێر
بازێ تەری بریشی
هاتە جەم دیکی پێشی

دەستێ ویگرت وهەژاند
نتقەک ژێرە درژاند

(ئۆلان ســەن نێــرەلیــسن)*
گــۆ ئەم خــەلکێ بەدلیــسن

(سیزن بووردە نەئیش وار)**
دیک غـــەیدی لێـــدا دار
بـازی شـــەهدا خــــوە ئانـی
دیک ژی دارێ خـــــوە دانـی

گـــــــــۆ بـزۆر وبـگــازن
ئەم حــەقێ خــوە دخــوازن
باز گــۆ کـیــیــە ســەرلەشکەر
گـــۆ تـو نـزانـی ئـەی کـــەر

ئەزم پاشـــا ، ئـەز مـــیـــر
ئەزم شــاهێ جـیــهــانگیــر
بـازی چوو جـــــەم دیـکێ دی
دی کـــــو ئەو ژی وەکــــە وی

تەڤــان گــۆ پاشــا ومـیــر
کــەسی نە گــۆ ئەز گــزیر

نەفەر بوونە یووزباشی
هەتا گەهائێ پاشی

بازی رابوو چوو بانی
لبەر دەستێ بۆم دانی
تلوور تەڤ لێ بوونە کۆم
(قال یا ایها القوم)

ئەڤ هاتنە ژ مالا خوە
دڤێن ئیستقلالا خوە
بۆم گۆ بازێ دلاوەر
گەلۆکییە سەر لەشکەر

گۆ تەڤ پاشا ومیرن
بێ وەزیر وگزیرن
بۆم هێدی رابوو سەرخوە
تاجا خوە داسەرێ خوە

گو بتاجا سەرێ من
کەس نینە هەمبەرێ من

رابـــن وەک پـــەهـــلـــەوانـــا
دێ ئـەم هـەرن ســـــــــــەروانـا

هـاتـــن تـــەیـــرێـــن دوبـــراک
باکـــــرن کـــــوندو قــــراک
گـــــــۆ هـوون وەرن بـنـێـــــــڕن
کـــا ئـەم ئـیــــرۆ چ مـــــێـــرن

دیکا خـــــوەدا ئەنیــــشکا
بوو قـیــــر قـیـــرا مـــریشکا
گــــو فــــەرمـــــانا وە رابـوو
کـــــــۆمــــــا وا ژ هەڤ بەلابـوو

ئێ کـو کـوشتن ئێ کـو مـان
هاتن گـــوندان بێ گـــومـــان
وان ژی وەکـــــە مــــە کـــــوردان
دەســـتێ خـــوە ژ بەرخــوە بەردان

عـــــەلۆک وتووتک وقــــاز
تـەڤـــــــدە بـوونـە بـەلـەنـگـاز

تەڤـــدە کـــەتن کـــۆخێ رەش
چیـــرۆکـــا مـــە ژوەرە خـــوەش

وەک ســەیدایێ جگەرخــوین
هـەمـی بـوونـە دلـبـــــــرین

---

* تو خەلکێ کی دەرێ ی ؟
** ئیشێ وە لڤر چیە ؟

شەرێ دینا

رۆژەک ژ ئێن بهارێ
روونشتبووم بن دارێ
من دی دوکەس تێن درێ
دوور کەتبوون ژ پرێ

گرتن دار وچوونە هەڤ
نە ناڤجی و نەژی رەڤ
کومک ل هەڤ کرن سۆر
ل وێ ناڤێ بۆرە -بۆر

ئەز زوو رابووم ژ بن دارێ
من خوە بەردا دەڤێ رێ

ئەز کـــەتم ناڤـــبـــەرا وان
چاوا دیتم راوەســـــتـــــان

من دی کـــو هەردو ژی دین
دەست وسـەری، هەمی خوین
من گـــو: هەی مـــالک وێران
وون ژ هەڤـــرە وەک شـــێـــران

خـەلکێ مـالێ وە تەڤ خـوار
وون ژی ل هـــــەڤ ددن دار
گـــــو راست دبێ ئەزبەنی
شـــەیتـــان ب مـــە دکـــەنی

ئـەم هـەرد وژی هـۆڤ ودیـن
وەرە تـو مـــــە ل هەڤ بین
ژ مـن رەگـــــــو: ئێ دەڤ لال
ژ گـــوند ڤـــردە بوون هەڤـــال

ئەم گـــهــــانە دەرێ هان
پـێـــــرە هەبوو هنەک نان

من کر نەکر نەدا من
گو: بەس ئەڤە کەدا من

واللە بمری نادم تە
دەخوە بگرە هاتم تە
چوونە هەڤدی وەک بەران
ئەڤ شەر ژ بۆ گەزەک نان

ئێ زک مەزن وباوی
رابوو دارێ خوە داوی
گۆ: بشکینە سەرێ من
ها، ژ تەرە پەرێ من

گو: نا، ئەز تو برانە
نەبرایێ پەرانە
ئەم ب هەڤرە بوون هەڤال
چنە پەرە.. چیە مال؟

گازن وان کرن ب دەڤ
پاشی چوونە رووێن هەڤ

بوو تق-تقـــا كـــەنێ من
ل زك ســـــست بوو بەنێ من

من گـــو: لاوو ئافـــەرين
كى دبێـــژى كـــو ون دين
خـــوەزى بەگ وئاغـــێن كـــورد
وەک وە بمانـا زگــــــــــورد

بەلكى ل هەڤ بهــــاتا
بكەتا ناڤ جـــڤـــاتا
ئەڤ پاشـــا و بەگ ومـــيـــر
تەڤ ببـــــوونا وەک وە ژير

خوەزى شێخێن خوەدى دين
هـەمـى وەک وە بـبن ديـن
بەلكى ئەم وان بكن يەک
خـــوە راپێـــچن ئەو ب چەک

بكەڤن ســـــەر دياران
بكن شــــــەرێ نەياران

بەختێ کوردە مال مەزن
ژ مللەت رە تەڤ دزن

ژ دژمنرە تەڤ رەنجبەر
شێخ وبەگێن خوەلی سەر
وەک وە نکارن ئەوتەڤ
هەرن لەپ و رووێن هەڤ

ببن یەک پارتی وبەند
ل ناڤ خەلکێ سەر بلند
قێرین بدن زناران
ئێریش بکن نەیاران

دژمن دەرخن ژ وەلێت
لێ مخابن نەوەک شێت
چقاسی ئەم دباکن
لێ ئەو دەنگێ مەناکن

چل سالە ئەز بقێرین
ژ بەر وە بووم جگەرخوین

دینێ مە تێتە زانین

نفـــــرینەکێ ژ یەزدان دکم، تـو بێـــــژە ئـامین
شـێخ و مــەلایێ کـوردان بەلەنگاز و گــەدا بن

لەورا یـەکی ژوانا قــــانـوون بزاڕێ کـــــوردی
ژ بـۆ مــە چێنەکــر قــەت، ژ بەر ڤێ ئەم نەزانن

خوە پیر دکن دوەعدێ هەم سەرف و نەحو و مەنتق
بێ زار و خەت و خوەندن، لناڤ خـەلکێ دەوارن

پاییـز وهەم زڤـــســتــان هەرسێ مــەهێن بەهارێ
هەردەم دکن مـــــتـــالا، داخـــواز ژ وانرە هاڤین

هەردەم دبـێـن ئـەمـن ئێ کـــــو وێرسێ نەبینە
لێ دەف وچەرخ وگـوڤـەند وان کـرنە ئاییـنا دین

دبێن ئەگەر بکوردی، علم کو بێتە خوەندن
ئەم دێ ببن قزلباش، کورد وبخار وماچین

فەقی بخوە نەزانە، سەیدا دنیری قاموس
هەر یەک بدل دبێژن ئەم مفتییێ زەمانن

بکوردی گەر بخوینن، بێ رەنج وبێ گرانی
بێ قەید وشەرح وحاشی جاهل بخوە دزانن

دینێ مە تێتە زانین بهەر زمان وهەر خەت
بکوردی یان فرەنگی یا خود بخەتێ لاتین

"والله" بووم جگەرخوین ژ دەردێ شێخ وسەیدا
قەلەم دگەل زمانم هەردەم بئاخ ونالین

ئەڤ ئاوا دۆم ناكێ

ئەی دەولەمەندێ سەربلند، ما تە چما سەر دایە خەو
پڕ زێڕ و ماڵ و ملک و گوند، بۆچی دخوەی تم نان و دەو

جارەک ل ئەوروپا بنێر، هەرچی خودان ملیۆنێ زێر
چاخا کو تێ رۆژا وەلات، زێرا ددن مەردانە ئەو

رابن لوە ئیرۆ خەبات، چێکن دبستان وجڤات
ئەم ژی دگەل وە بۆ وەلات، زارۆک بخوینن رۆژ و شەو

ئیرۆ خەبات کارێ وەیە، لەورا کو شانس یارێ وەیە
هەر کەس دبن بارێ وەیە، پەیڤێن وە راست ئێن من دەرەو

دیسا جگەر من بوویە خوین، دین چوو ژ دەست من مامە دین
بۆ من وەلات شیرین وزین، هەر شەڤ لسەر نالین و تەو

دەروێش خوە نادی پێش

گـورمـینە دەرویش هار و دین
هاوار دکی قــێـــرین و شین
ساڤـار و نیـڤـشک ژێرە بین
برچینە زارۆک تەڤ ل مــال

کەشف و کەرامەت قەت نەما
چەندا بکی رەقس و ســەمـا
دل نەرمـیـیـا خـەلکێ نەمـا
عــەربانە بوویە وەک قــەپال

بەس قــیــر بکە دەروێش رەبن
وەک رووڤـیێ پر خـاب و فـەن
هەر کــەس دزانی داڤ و بەن
نەمانە ئەڤ رەنگ سرٍ و حال

کـاهەی هەی و ئەو حـال و سرٍ
شـێخ و مـەلا تەڤ بوونە گـور
دژمـن زۆرا، ئـۆلا مـــــــە برٍ
فەرمان لوان راکـر (کەمـال)

بنێـرە شـــیخ و ســۆفـــیـــیـــا
بـچڤ دچن وەک رووڤــیـــیـــا
خـــوە دانە تـەنـگالا چیـــیـــا
تەڤ دین و مـەزهەب بوون بەتال

کـا نەقـشــەبەندی، قـادری؟
تەکـــیـــا کـــرن خـــانا کـــەری
خـــوە ناڤــێـــژن ناڤ ئاگـــری
ئەو شێر و ئەو شاه و شەپال

کا ئەو سرِ و ئەو زکر و خشت؟
بازبەند ل کـوو مـا کـا نڤـشت
دژمن بدەست شێخێ تە کوشت
بێ فـێدە چوون ئەو ماه و سال

ئەڤ دزە یان دەروێشـــــە ئەو
رەنگێ مریشک و مـێشە ئەو
دەردو بەلا و ئێـــــشـــــە ئەو
سەرپۆشێ جەژنا کـەرنەڤـال

پیـــــسی بناڤێ شـــێخ دکی
شـــێخ ژی بســـەردە رێخ دکی
وەک رێخ و شـێخ ومێخ دکی
بێ جـبـە و شـەروال وشـال

عـەربانێ باڤـێـژ وەر بخـوین
ژەهرە وە خـســتـە ئۆل و دین
هەتا جگەر من بوویە خـوین
وەلات بخــوازن ئەم هەڤـال

چبکم برۆژی و نمێژ

تازی مــه، برچی مــه مــه‌لا
چبـکـم بـرۆژی و نمـێـــــــــژ
کـــــــۆم بـوون لـن ده‌ردو بـه‌لا
چبـکم ژڤـێ ریشــــــا درێژ

ته ئه‌ز کــــرم کــــولێ نه‌یار
ته ئه‌ز ژ بانی برمـــه خـــوار
بن ده‌ســتێ دژمن مــه‌ست وژار
ده‌رمان چیـه کار وه‌ر ببـێژ؟

کــورتان ل مـل ئەز بوومــە کــەر
بـارێ نـەیـاران تم لـســـــــەر
پشـــتــا منە ئاه و کـــەســەر
بیـر و مژی تـەڤ بوون قـەرێژ

بـانـگا تـە یـا ســــــار و رژی
قـــەت ئاگـــرێ دل نـا کــــوژی
ئەڤ کـــار ببـــانگی نـا پژی
ئەی ری درێژێ دین و گــێــژ

من ئەڤ نڤشـتـێن پەل گـەمـار
خوەش خوەندنە هەر یەک دوجار
زانم دوانـدە نـیـنـە کـــــــار
ئەز ڤێ دبێــژم هێ ژمــێــژ

بـبن خـــــــوەدی تـۆپ وتـڤـنـگ
هەردەم ل کـــار بن وەک پلنگ
رۆژا ببـی هـاوار و جـــــەنـگ
مـێـرانە خـوەش خـوینێ برێژ

هەڤبانگ و هەڤسازێ تە مە
هەڤخوەندن و رازێ تەمە
ئەز دۆست و دلخوازێ تەمە
تەنوور مەدادا نان بپێژ

بێ جی مە ئەز، بێ کنج ونان
ئاور وەزا و بێ دران
لبەر پەزێ وە بووم شڤان
هێژی نەزانی، هێژی هێژ

من دۆتی یە من خوەش مەیاند
من خوەش نخامت وخوەش کەلاند
من ئەو کرە روون وحەلاند
دژمن ژبۆمن هشت دەوێژ

قەسر و سەرا و قاد ورەز
مال و سەوال و دەخل وپەز
هەرچی بگوشت و دۆن و بەز
بۆ خۆ برن، بۆ من کەلێژ

فالا قەرچییێ

رۆکێ یەکی قەرەچی
رەش و پێخواس وبرچی

کنجول کەڤن و زیڤاری
بدەست دارەک چناری

بەژن زراف، پیر و رەق
دەڤ ولێڤ ورووو بدەق

کەچا وێ لسەر ملێ وێ
سەرژێر بوون هنگالێ وێ

دەرەوکەر و هەم بێ ئۆل
ببەرپشتا وێدە پۆل

مـــێـــر و ژنـێ ناڤــا گـــوند
لێ کـــووم بوونه وەکــه کـــوند

هەر یەک ژێرە تشـــتـــەک بر
پیـــری فــالا خـــوە ڤــەکـــر

وان چ گـــوت و وێ گـــو تەو
فـــالا پـیـــرێ تەڤ دەرەو

پاشـێ هاتە مـــالا مـــە
کـا گـەشت و سـەرسـالامـە

مـن ژی دایـێ هنەک جـــــە
وێ راهشـــتـــه پۆلا خـــوە

پۆلێ کـــەڤن و پر خـــوەشک
تێـــدە هەبوون سێ قـــولک

تلیـــا خـــوە من دانی ســەر
پیـرێ خـوارن چەند کـەسـەر

پیــرا وەکــە مــەلکەمــووت
نێـــری پـۆل وپاشێ گـــوت

ئەی ســەیدایێ جگەرخــوین
فـــــالا تـە وەک دوورەبـین

تـە بـارەکـی پـر گـــــــران
دایە ســەر خــوە بێ گـومــان

ئـەڤ نـە بـارێ یـەک و دوو
دەڤ ژێ بـەردە بەســـــە لـوو

ژ بـۆ بـارو کـــــــارێ تـە
هـەمی کــــەس نـەیـارێ تـە

کـورمـانج تەڤـدە مـێـر و ژن
ئـــەو ژبـــۆنـــا دژمـــن

تە دڤێ کــو ئەو ببن مــێــر
خـــوەدان تـەخت وتـاج وزێر

بیـــەک جـــان و دل و دەنـگ
دگـــەل دژمـن بـکـن جـــەنـگ

تەڤـــدە بدن ســـۆزا خـــوە
زوو بـخـــــوازن دۆزا خـــــوە

وەکـــە مـــێـــرا بـبن یەک
بدەست بگرن گـــورز و چەک

لســـەر چیـــان ببـــازن
دۆزا خـــــوە تم بـخـــــوازن

ژ کـــەرمـــانـێ تـا (فـــەرات)
(مـــوصل) بـگـرن تـا خـــەلات

یەک ســـەرداریّ خـــۆرت و ژیر
لجـــــەم روونـن چـەند وەزیـر

ژ بـۆ کـــورد و کـــوردســـتـــان
ئـاڤـــا بـکـن دبســـــتـــان

دا بخـــوینن کـــەچ و کــــور
چێـکـن تـۆپ و بـالـەفـــــــڕ

خــــوەندەوارێن قــــەنج و باش
لپـــێش لـەشکـەر بکـن مــارش

وەک ســـەیدایێ جگەرخـــوین
بـکـن هاوار و قـــــێــــــرین

مەلا رابە

خـــــوەنـدا و زانـايـێ وەليێت
تا كـەى دخـەودە بى مــەلا؟
هـاويـر دخـــــان و ئـار وپـيێت
مــا راســتــە تم وابى مـەلا؟

مللەت سـەرانسـەر مـا يە ژار
كـــۆلە و بن دەســـــتێ نەيار
هەردەم دكى قــــيــــر و هەوار
جـارەك شـيــار نـابى مـەلا

تو رێبـــەرێ کـــوردێـن رەبەن
مـــا نابینی زنجـــیـــر و بەن
دمـــرن ل چۆلان بێ کـــەفن
دیســـا تو رانابی مـــەلا

ژ دەست مەچوون فەرمان ودار
کـا خـوەندەگـاهـ و خـوەندەوار
برچی وتـازی رەنـگێ مـــار
تم چاڤ ل دەسـتـا بی مـەلا

گـاڤـا کـو دەزگـەهـ هین ببی
قەی گاور وبێ دین دبی...؟!
یان رەنـگێ رووس وچین دبی
هشـــیـــار وزانا بی مـەلا

دژمن بخـوەندن بوونە مـیـر
هاویر خوە پاراست رەنگێ شێر
پەیدا کــرن وی مـــال وزێر
لەو زۆر ل وی نابن مـــەلا

زوو هێن ببــه تۆپ و تڤنگ
ل ســەر چیـان بقـیـر و دەنگ
بدوژمنـرە بکە تو جـــەنگ
هێ نوو تـو سـەیدا بی مـەلا

خـــوە چەنکە باژێرێن مــەزن
وون کـــــار بکن هەزار وەن
بـاوەر بکـە جــــارەک ژ مـن
تێ ژیر و هوســتـابی مـەلا

بنێــر کــەلەمــپــەر، با دبی
چـوقـلـی ژ بــەر ل بـا دبـی
لـێ دار بـژۆرڤــــــە رادبـی
دڤـــێت کـــو زانا بی مـــەلا

هەردەم بـەرە بایـێ بـهـــــار
بقـــیـــر وفـــزفـــز و هەوار
ســەر ژێرە خـــوار ناکی زەنار
قـەت چارە لێ نابی مـــەلا

مللەت کـو شـەر دکن هەمی
ئێ قـەلس سـەری دشکێ تمی
بێ تانک و بێ تۆپ و گـەمی
نابی خـوە ئازاکی مـەلا !؟

ڤـایە تەرکـتـۆر هاتە کـار
جـۆتار ژ هەڤ کـر تار ومـار
جـارەک ژ خـەو نا بی شـیـار
جۆتێ مە ئێ گا بی مەلا !؟

فاتێ ومەلا

ئەڤ چ ریشە، ئەڤ چ شاشە؟
یا مـن بەردە، یا بتــەراشــە
ئەڤ چیــە بەردایە پاشــە؟
ژێرە ناڤـــێـن جـــیم ولام

ئەز بـڤـێ ریشـێ وشــــاشێ
بێ ئزن دگــهــێــمــە پاشێ
پێ دخــوم مــوچ ومــەعــاشێ
ســـــەر بلندم پر كـــــرام

ئەز بچـــووکم نووجـــوانم
پر بڤـــان ئیـــشـــان نزانم
لێ ژوان ئەز دل گـــــــرانم
ئەز دڤـــێم خـــەرم ومـــەدام

ئەز مـــەلامــە ئەڤ حـــەرامن
بەس ببـــێـــژە ڤێ لبـــامن
شـــەربەتا لێـــڤـــان تەدا من
نازکـــا شـــیـــرین کـــەلام

نازکم ســەرمــەست وگـــێـــژم
ئەز ژ دەڤ شـــەکـــر درێژم
تم دخـــوازم راست ببـــێـــژم
من دڤـــێـتن نای وجـــام

ری سـپی مـە ، ئەز مـەلامـە
ئەز خـودان سـەوم وسـەلامـە
ئەڤ دئۆلا مـن حـــەرامـــە
بەس ببـــێـــژە ئەز خـــولام

ری ســپی بوو، پیــر وکــالی
روو ژ ڕندی مـــایـه خـــالی
رۆژ وشـــــەڤ هەردەم دنـالی
ئەز دەلال ومــەشـــخــەرام

مـەش خـەرامێ، ئەز خـولامێ
دل ژ مـن گـــــــرتی بـدامێ
گـوه مـەدە ڤێ نای وجـامێ
تۆتیـــا ئەیوان مـــەقـــام

تـوتـیــــــا ئـەیوان بـلـنـدم
پڕ شـــــەبالم ئەز لەوەنـدم
نـازەدار و گـــــــەور و ڕندم
من دڤـێت مـێـرەک تەمـام

ئەز چلۆمـــە، قـــەی نەباشم
جــبــەپوشم، ســەر بشــاشم
تا کـــو ئاشی ئەز قـــەراشم
ناڤ و دەنگم چوونە شـــام

دێ چکم ئەز ناڤ وەدەنگا
دل دخـــوازی رەوش ورەنگا
ئاوڕێن شـــێــــر وپلنگا
دێ چکم کـــالەک حـــەرام

گـــەر چ کـــالم، دل جـــوانم
ئـــەز دڤـــێ رێ پـــەهـلـــەوانم
دلبـــــژینێ خـــــوەش دزانم
دل بشــــــەوق و پڕ هەیام

پیـــرو کـــالی، کـــەڤنە واری
تەڤـــــدە بووری، بویە ئاری
قـــەت بڤی کـــاری نکاری
کـــالە مـــێـــرەک بێ قـــرام

وەر مـــە بێـــژە، ئەز شـــیـــارم
وەک بـــزۆتم، پـــێـــت وئـــارم
ئـــەز دڤـــی واری لـــکـــارم
ئەی شــەپالا روو ژ خـــام!

ئەز جوانم، تەرح وکاتم
پر شیرینم وەک نەباتم
نە ژبۆ مالێ تە هاتم
من دڤێتن زەوق وتام

ئەز مەلامە، دەولەمەندم
شێخەکی پر مال وگوندم
ئەز لهەر دەر سەربلندم
ئەی دەلالا بسک ژدام

سەد تف و ئەڤ مال وزێرە
دێ ڤەکم سینگێ ژ کێ رە؟
من دڤێ یەک خورتە مێرە
ئەز دژینێ نووگەهام

پر شیرینی، نووگەهایی
وەر لنک من، پر بهایی
لێ تو ئیرۆ ئەژدەهایی
ئەز دنێڤ بەندا تەمام

دەڤ گـــەنی بـوو، بێ درانی
راست دبێـــــژم، لێ نەزانی
پـەردەیـا شـــــەرمێ هلانی
مـن تـو ناڤێ والســـــلام.

ئاڤا حەیاتێ

مەی گەرا ئاڤا حەیاتێ، مەست ودیۆانێ تەمە
سۆرگولا باغێ خەلاتێ، مورغێ بوستانێ تەمە

سوسنی، یان چیچەکی، یان رەیحانی، یان یاسەمین
بلبلێ مەست و حەزینم، دەر گولستانێ تەمە

حۆریا رەش کاکلی، ئەبروو کەڤانی و رۆژەروو
خوەش پەریشانی وەلێ، ئەز تم پەریشانێ تەمە

گەر تو زین و شاهێ خوبان، تەخت و بەختی عەشق و دل
گەر شێرینا شاهێ کوردی، ملکێ ئیرانێ تەمە

رستەمێ ئیرانێ عەشقی، خۆسرویێ زێرین کولاه
کەیقوبادێ ملکی فورسی، کوردێ بێ جانێ تەمە

دەر دل وجانی جگەرخوین، شاه سەلاحەدینێ کورد
گەر تو بەتلیسا وەلاتی، ئەز شەرەفخانێ تەمە

دسەر چاڤێن مەرا هاتی

تو هاتی لیڤ شـــــرینا من
ئـەڤین و دل رەڤـــــــینا مـن
وەرە خــــــوەشکە برینا مـن
دســەر چاڤــێن مــەرا هاتی

بخـەمل وخـێـز تو وەک زینی
شـەپال و شـەنگ و شـێرینی
ژ داخـــــــوازێ رە دوور بـێن
بــدیــدارێ پــەت ولاتـــی

بدیدارا خـــــوە پـر ڕندی
بروو هەیڤ و شەکەر خەندی
دڤێ ڕێدە هنەرمـــــەندی
ببەژنا خوە تو شەمشاتی

ژ من جـان و جگەر کـوشتن
دل و مـێـلاک هەمی مـشتن
تەژی تیـــر و بەر و خـــشتن
بەسە ئەڤ مالە میـراتی

بەســە ئەی دلبـــەر و گـــاور
ببـــــــــارینە لمـن ئـاور
تە جـــان و دل کــرن ئاگـــر
بتـــــالان و ببـــــەرباتی

تە مــا چەک دا بشــیـــرانی
مــەجــان و دل لســـەر دانی
ئو گـــاور هێــژ دبێ کــانی
تە قـاتەک دا بســەد قـاتی

بەسە سەیدا، چنە گازن؟
ددلدە تیر و رِم بازن
مە خەو نایێ، چلۆ رازن؟
دڤێ جەنگێ دە شەهماتی

ببەژنا خوە نەیا ئاڤی
ژ برجێ دەرکەڤی تاڤی
دهەر چاخ و دهەر گاڤی
تو ناز و ترحک و کاتی

بنازداری تو وەک شەنگی
سپی زەندی، شەفەق رەنگی
چ پادی شاە و سەرهەنگی
دکی زورێ لمن تاتی

لبەرتە تات و جۆتارم
مەگەر ئەز ژار و بێزارم
ل بەژنا تە ئەڤیندارم
ل تە پیرۆزە پاشاتی

ل تە پیـــرۆزە ئـەی دلبـــەر
کـو مـال و جـان و دل یەکسـەر
مـــەدان بەر پێ ئـەڤین پەروەر
ئـەزم ڕنـدێ خـــــەراباتـی

خـــەراباتم ژ مـــەیخـــانێ
مە مـەی دا (ئەحمەدی خانێ)
(جـزیری) فـڕکـە فنجـانێ
ژ کـووپ و گـوزکێـن (باتی)

ژ کـووپێ دەســتێ کـۆلخـۆزێ
پەری ڕەنگێ، شـەکـەر سـۆزێ
مـە مـەی نۆشی گـهـام دۆزێ
دو سـێـڤین سـۆرە ئـەخـلاتی

ڤـەخـواری مـن ژوان لێـڤـا
شـەراب و شـەبەتا سـێـڤـا
گـەلۆ کـەس دی ژمن پێـڤـە
گـهـا بەژنا لـهـەڤ هاتی؟!

هزار و ســـەد ئەڤـــیندارن
دڤـــێ رێـــدە بـــریـــنـــدارن
بقـــێـــرین و بهـــاوارن
تەنێ ئەز خـۆرت و ژێهـاتی

دڤێ رێدە گـــەلەک مـــێـــرم
پلنگ و ئەژدەر و شـــێـــرم
بتـــاج و گـــەوهەر و زێرم
بەسـە سـەیدا (ئەبووقـاتی)

(جگەرخوین) بەس بکە فۆرتا
تـو پیـــری لێ وەکی خـــۆرتا
تــە دل دا بــەر شـڤ و رۆتــا
بخـــوە کـــۆهێ(ئەراراتی)

یار هات جڤینا من

یار هات جڤـینا من بشـەڤ
شـەبنەم ل نەسـرینان رژی
چیچەک وەشاندن وێ بدەڤ
سونبول ژ شەرمان راهەژی

نێرگز ببەیبوونان کەنین
سۆرگول ژ لێڤان پشکڤین
چۆل تەڤ لبەر پێ بوو بەهار
هەر دەر ژ بینێ ماتەژی

دۆزا جـــوانێ جـــانە، لێ
جـــامـــا لەبالەب دایە من
مـــاکی ژ لێــڤێ ئەرخـەوان
جـامـــا شـــەرابێ نامــژی؟

جـــامـــا شــــەرابا لال و دڕ
من لێڤ بســەر لێــڤـان دەبر
سێ سەد قەدەح من ژێ ڤەخوار
تینـا دلـێ من نـا کـــــوژی

دلخوەش دبوون، روو گەش دبوون
بێ هش دبوون، سەرخوەش دبوون
بێ ژین وڤین و لەش دبوون
ئێ یار بدەست کەت کا مژی؟

پشــتی گـهــام ئاڤـا حـەیات
بهش خــوە هاتن تەڤ لەبات
مـێتن ژ دەڤ قـەند و نـەبات
بهشتـە ئەڤ شەڤ هەر بژی

پشــکوژێ ڤـێ ژینــێ ئـەمـن
بەیبــوونێ چێــبــوونی ئەمن
دلســـۆژێ ڤێ چوونێ ئەمن
لێ هێــژی جــاندار نا پژی

بـۆچی دبـن پـەردا شــــــەڤێ
بگـهـێـمـە ڤێ شـێرین دەڤێ
وێژی وەکـی مـن ئـەڤ دڤـێ
دا کــو بشــاد و خــوەش بژی

چەپ و راست

مـــەی گـــەران مـــەی دگـــەراندن چەپ و راست
مـــەی خـــوەران مـــەی دفـــراندن چەپ و راست

ســـۆر پەری تێـن و دچن، گـــەزمـــە و تیـــر
ژ کـــــــەڤـــــــانـان درژانـدن چـەپ و راسـت

هەی و هۆیێ ســـەرخـــوەشـــان، دەنگێ دەفێ
خـــوە ژ چاڤـــان درەڤـــانـدن چەپ و راست

ســـەرخـــوەشـــان دەست دبرن ناز و کـــەچان
مـــــــە تـەنێ مـل دهـەژانـدن چـەپ و راسـت

تەنێ گـــوڤـــەند وســـەمـــا ناز ولەوەند
بـگـرانـی دکـــــــشـــــــانـدن چـەپ وراسـت

زوو بزوو هەڤ دبرن، شـــەکـــەر و مـــەی
لـیڤ ژ لـێـــڤـــان دمـــژاندن چەپ وراست

سێ گـــولی، بسک و گـــەزی مـــارێن درەش
ســـەربســـەر من دخـــەلاندن چەپ و راست

رووپـەری ئـاورِ ژ هـاویـر ڤـــــــەددان
تـیــــر ددلـدا دفـــــراندن چەپ و راست

گـــەزمـــەیێن چاڤـــێن درەش، جـــەرگ وهناڤ
ل مـــە کـــالان د حـــەلاندن چەپ و راست

بسک بتـــێـــلا، کـــوفـــیکێـــلا ل مـــەخـــوەش
قـــۆزیێن چاڤـــان شکاندن چەپ و راست

وەکـــوو نایێ دســـەمـــایێ کـــەچ و خـــۆرت
بـلان هـەڤ دکـــــــلانـدن چـەپ و راسـت

دلبـــەر ونەی شـــەکـــەر و ئەبروو کـــڤـــان
زۆلف و جـــێنیک دجـــڤـــاندن چەپ و راست

تێن ژ هاویر دەنگێ ســـازو ناز و کـــەن
ئەم ل مـــاسێ دجـــڤـــاندن چەپ و راست

سـورمـه پۆشـان دل رەڤـاندن، سـەرخـوەشـان
خـاچ پەرەسـتـان دەست پەلاندن چەپ و راست

لاله لێـڤـێن ئەم کـشـاندن دەست بدەست
من ل سـێـڤـان دەست پەلاندن چەپ و راست

ئاگر و پێتا ئەڤینێ

ئەڤین ژ پێتا ئاگری
هەردەم ژ بەر نال وگری
کی کاری جارەک هلگری
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

ئەڤین بجارەک ئار و پێت
هەرچی کو پێتەک پێڤەبێت
بێ هش دبی شەیدا و شێت
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

شێرینی پێشی، وەک شەکەر
پێ خوەش دبن جان و جگەر
داوی لمن دل کر دو کەر
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

باوەر دکر تەنها ئەڤین
دیدار و هەمبێز وجڤین
ماچن ژ لێڤێن پر شرین
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

هەتا کو ئەز سەرخوەش کرم
پر هێڤی و بێ هش کرم
سەرمەست و پر بێ وەش کرم
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

ئەز مەست و ژار و دین کرم
وەر گاور و بێ دین کرم
بێ خوەندن و بێ تین کرم
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

ئەڤـــینە ڕەوشـــا دلبـــەرێ
شـێـرین کـەنێ، لیـڤ شـەکـەرێ
ئـاگـــر دنـێـــڤـــا جگەرێ
ئـاهـی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

ئـێ دل دتـۆرا دلـبـــــــــەرا
جـان دایە چاڤـێن ئەسـمـــەرا
ئـارمـــــانجێ تـێـــــر و ئـاورا
ئـاهـی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

ئەبروو کـــەڤـــانا پۆر شـــەڤـی
کـی دل دبـەنـدا وێ کــــــەڤـی
کـــەنگی دکـــارت راکـــەڤی؟
ئـاهـی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

وێ نـازکـــا شـــەکـــەر ژکـــەن
دا مـن ژرێڤـــــە لـیڤ و چـەن
ســـۆتن لـمن وێ جـــان وتـەن
ئـاهـی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

ئەڤین ژ پێـــتـــا ئاگـــری
دل گـــرتیـــە قـــەت نامـــری
فـــێـــدە چنە ئاھ و گـــری
ئاھی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

نالین ژبەر داغـــێـن دکـــول
ژان دایە جـــەرگ و ناڤ و دل
لێ، من شکەستن پشت ومل
ئاھی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

گـــاڤـــا ژ دلبـــەر دوور دبن
بریـن ددلدە کـــــــوور دبـن
سـەرمـەست وپر رەنجـوور دبن
ئاھی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

پـــر ئـــاھ و پـــر ئـــاواز ددم
پـەرواز بـرەنـگـێ بـاز ددم
بســـــەرچیـــــان رە باز ددم
ئاھی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

گـــەر چ کـــــو من بازارە دل
پـێـت و بـرۆسـک و ئـارە دل
پـایتـــــەخت و وارێ یارە دل
ئاهی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

رادارە دل، دووربــیـــنــە ئــەو
یار تێـدە کـەسک و شـینە ئەو
تـەحلی لـپــەی شـێـــرینە ئەو
ئاهی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

دلبــەر کـو جـارەک بێـتـە بال
داتیـنـی بـەر پێ زێر ومـــــال
ژبیـــر دچن دۆست و هەڤـــال
ئاهی ژ دەســـتێ تـە ئەڤین

ئاهی ژدەسـتێ شـێـرین دەڤێ
شـەکـەر کـەنێ، لێڤ هنگڤێ
ژەهر و مــــرن بـی، من دڤـێ
ئاهی ژ دەستێ تە ئەڤین

ژەهر ژوان لێـــڤـــێن شـــرین
خـوەش تێ لمن وەک (پەنسلین)
پێ خــــوەش دبن دەردو بـرین
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

جـــامـــا ئەڤـــینێ پر بوەش
چاوا ڤـەخـوار ئەز چووم ژ هش
گـەر ئەز مـرم جـانێ تە خـوەش
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

ئەڤـــێـن ژ دەســـتێ یاری بت
چەنـدان کــــو پـر دژواری بت
دێ دل بوێ هشـــیـــاری بت
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

ئـەڤـین وەکـی ســــــــازا دلە
نـــالـــین و ئـــاوازا و دلـــە
خــــوەش ڤین و داخــــوازا دلە
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

ئەڤین ژ چاڤـــێـن رەش دزێ
بینا بنەفش ونێـــرگـــزێ
وەک شیــرەیا شـێـرین مـزێ
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

جـــارەک لدەســـتێ دلبـــەرێ
شـێـرین لەبێ، دێم گـەوهەرێ
دیســا ڤـەخـوم ئەز وەک بەرێ
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

ئەو نازکـــا پـر گـــەور و رِند
دێم گـــــەوهەرا بـالا بـلـند
جـــارەک دبی من ئەو لەوەند
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

ئەز دێ ڤـــەخـــوم پنگاڤی بی
ژەهر و مــــــرن پـر ناڤی بی
وەر من مـــرن وێ گـــاڤی بی
ئاهی ژ دەســـتێ تە ئەڤین

ئەم دێ ڤـەخـوین، وەر دین بێن
پر سـەرخـوەش وبێ دین بـێن
جـان و جگەر تەڤ خـوین بێن
ئاهی ژ دەسـتێ تـە ئـەڤـین

ئەز خوەش دزانم ڤێ سڕێ

ئەز چوومە ناڤ بەخچێ گولان زانم کو من بەردایە رێ
گوهدارێ دەنگێ بلبلان ئەز خوەش دزانم ڤێ سرێ

ئەڤ رەنگ ودەنگ و ئاڤ ودار، ڤێکرا ل من خوەش کر بهار
ئانینە بەر چاڤێن مە یار کەتمە خەیالا دێم دوڕێ

کەتمە خەیالان هوور و کوور ئاور مە ئاڤێتن ل دوور
ناکا لمن بوو شەوق و نوور دلبەر ژ برجێ دایە رێ

دەرکەت ژ نێڤ برجێ مەشی ئاڤا چەمان قەت ناخوشی
سۆر گول ژ بەر شەرما وەشی ئەز دامە بەریەک ئاورێ

دەستێ مەگرتی خوسرووێ شێرین قەدێ رەش ئەبرووێ
هەیڤێ خوە دا بەر وێ رووێ خوەش داکەتن بنیا پرێ

دەستان ئیشارەت دانە هەڤ هەتا لڤین ئەزمان ودەڤ
رۆژێ خوە بەردا هاتی شەڤ لۆکسا مە روویێ دلبەرێ

شەرما رووێ من زوو رەڤی مێرانیا دل تەڤ جڤی
وەک ڤێ شەڤێ دەست ناکەڤی دەستوور ڤەدا لێڤ شەکرێ

گەهـ راکەتن گەهـ رادبوون هشیار دبوون ووندا دبوون
گەهـ ئەم هەبوون و گەهـ نەبوون خوەدێ نەکی کو رۆژهلێ

رابوونە پێ ئەم دەست بدەست سووند و گرێبەندێن مەبەست
هێ نوو ژ هەڤ خاتر مە خوەست لێ مان ل سەر سۆزا بەرێ

پشتاخوە دا من و مەشی جۆبار ل چاڤێن من خوەشی
پێل دان جگەرخوین ژێ کشی دژوارە دەربا خەنجەرێ

مزگین

مزگین ل دل بوویە بهار گول پشکڤی دەرکەت ژ خوار
بلبل بگول رە بوو هەڤال دل نوو ژ خەو بوویە شیار

گاڤا مە مزگین دایە دل، تێدە نەمانە دەرد وکول
رابوو ژ خەو هات پێشی گول پێچان ل خوە چار وخومار

سەد ئافەرین بو ڤی دلی، ئێریش برە دێمێ گولی
چارک ل بەژنێ حەربلی هاتن سەما بسک وگوهار

بسک و گوهار هاتن سەما ، ئەپری ل سەر زولفا نەما
دلبەر ل بەر من هەر وەما ، دنیا ل من بوو دووست ویار

سەد ئاه ژوان چاڤێن درەش، بسکێن سیاه دێمێ دگەش
وان گوتنێن شێرین و خوەش ،شەربەت ژ لێڤان من ڤەخوار

شەربەت ژ لێڤان من مژی هەتا کو دل ژێ بوو تژی
قەت ئاگری دل ناکوژی پێتی ل دل دان بوو هەوار

من دیم و گەردەن گەزکرن، خالان بتالان من برن
دەستان مەمک تالان کرن، ماچان ژ هەر دەربێ ژمار

پیشی ب رەمز و نازنا، جەنگ بوو ب کولم وبازنا
پاشێ بلاڤ وگازنا، وەک روستەم و ئەسفەندیار

ماچەک ژ لێڤان من ستاند، دەردێ ل دل من پێ رەڤاند
دەستێ مە گرت ونوو هەژاند، گو: سەرسەرا ئەی شەهسوار

رابوومە پێ خاتر مە خوەست، قۆلان وکەمبەر زوو ڤەبەست
ئەم هەردو گەردەن خوار و مەست پێتا ددلدە نابە سار

قەهوا شیرین لێڤێن شەکر دا من ل من دەرگەهـ ڤەکر
دەردێ دلێ من زێدەکر دیسا جگەرخوین مایە ژار

لاڤ لاڤ چنه

فــــەلەک دەســــتێ خـــوە نادی کــــەس بلاڤـــا
نە وەک کــــەو تێــــتـــە گــــرتن ئەو بداڤـــا

نـە ئـاهـوویـە ژ دوور ڤــــــــە لێ بـنـێــــــــرم
نە کــــــیــــرگـــــۆیە کـــو بگرم وێ براڤـــا

کــــــــەچێ بۆچ ژ بۆ مـن ســــــــەرگـــــــرانی
وەکی هەڤــــــدینە هەر دوو ئەم ببــــــاڤــــا

تە گــــۆتـی مـن ئەگـــەر جــــارەک تو بێ ڤـــر
ئەمێ روونن لپــــــشت پەردێ دوو گـــــاڤـــا

هـەیـە دەهـ ســــــــال لبــــــــەر دەر ئـەز دنالـم
تـو نـابێـــــژی بەســـــە مــــالا تە ئاڤـــا

ژ من جـــانێ شـــرین گـــەر تو دخـــوازی
ژ من بســـتین ببـــە ســـەر هەردوو چاڤـــا

ژ دەســـتێ تە ســـپی بووم، بوومـــە وەک کـــاک
دگـــــەل بـلـبـل دنـالـم ئـەز ل مـــــاڤـــــا

مـــەگـــۆ بـەلکی دبورجـــا شـــانەشـــینێ
ئـەمـێ روونـن دکـنـجـێ بـووک وزاڤـــــــا

بڤـــان خـــاپان تە ئـەز کـــرم جگەرخـــوین
بەســـە ئیـــدی فـــەلەک مـــالا تە ناڤـــا

گازن ژ کێ

ئیـــــــــــرۆ ژ بـەر ژانـا ددل
دل ژار و مـەست وخـەسـتـەیە
ئـاگــر ل ســەر داغـێ دکــول
بێ گـــــازن وبێ لـۆمـــــەیە

مـــــادێ ژکێ گــــــازن بـکم
گـــــــــــازن ژ بـەر بـازن بـکم
دەردێ ل دل مــــــــازن بکم
چەندان بکم بێ فــێــدەیە

بێ فــێـــدەیە ئەڤ نالە نال
بۆرین ل مـن پر مــاهـ وســال
دلبـەر ل بەر چاڤـێن خـیـال
لەورا ئـەڤین یـەک نوقـتـەیە

نوقـــتـــا ئەڤـــینێ ئاتەشی
لاشێ کـو پێـتـەک تێ کـشی
کـەنگی دبینت ئەو خـوەشی
مـــا کی نزانـی ئەڤ وەیە

زانم ئـەڤین پر شـــەوق وتاڤ
پــەیــدا دکــی ژانــا زراڤ
سینگا کـو پێتـەک چوویە ناڤ
وەک مووم وفند و لوکسێ هات

باغێ شەهبالێ پەری

نازکا من هاتە خوارێ
دایە هندور شەوق وتاف

خانی داگرتی ژ بینێ
نێرگز و مسک وگولاڤ

بوو بهەشت ومێرگ وگولشەن
چیچەک وگول پشکڤین

باغێ شەهبالێ پەری بوو
پادی شاهم ئەز دناڤ

دامە دەستێ گەور ونازک
کو ب گەرمی من گڤاشت

هەردو چاڤان تیر رەشاندن
سۆرە لێڤان کر سلاڤ

من دبەرسینگاخوە دا
ئانی سەری بەردایە سەر

ئەز بچاڤان لێ دنێرم
بەژن وبالا پر زراڤ

سحرە بازن هەردو چاڤێن
رەشبەلەک ئاور ڤەدان

روو وەکی بەرفا زناران
بسک ل هاویر بوونە داڤ

لێ چەن ولێڤ وکەپوو
ئەلماس ولال وگەوهەرن

سێڤ دسنگێدە بلندن
نووگهانە گەور وخاڤ

کەتمە گۆمانێن دکوور
پێلان ل من دان بوون لەهی

خوەش دبەر پێلان دچم
لێ کی دزانی، ئاڤ وئاڤ

من ژ لێڤان شەربەتا
سێڤان ڤەخواری دەڤ ب دەڤ

زولف وبسکێن مسک وتاری
لێ شکەستی هەردو چاڤ

هەورێ گۆمانان بەلاڤ بوو
ترس وساویر قەت نەمان

یار ب چاڤێن رەشبەلەک
ئەز زوو گهاندم بەر دەلاڤ

ئەز گهام بەر ئاڤ و دەشتێ
کەتمە نێڤ باغێ بهەشت

ئوخ، ل جانێ من چ خوەش تێ
دێ چکم زێرو دراڤ؟

بەخچەیێ میرێ جنایە
دل بترس ئەز پێدە چووم

وێ، ل من دەرگەهـ ڤەکر
ما وێ چ بێژن دێ و باڤ؟

گو: جگەرخوین، بۆچ مەستی
دل بترس و شەپرزە؟

ما گەلۆ، وێ بێنە دەستێ
مە هەرۆ ئەڤ پێل وگاڤ.

دیارییا یارێ

ژ دۆستێ رە چ رێکم ئەز دیاری
دیارە یار دخوازی من بیاری

دخوازم جان ودل ژێرە بشێنم
تەنێ شەرمە، هەمی دەردو هەژاری

دخوازم هەردو چاڤان ژێرە رێکم
بکێر نایێن، ژوان هەر خوین دباری

دڤێم ژێرە زمان ودەڤ بشێنم
نە هێژانە شەڤ و رۆژان ب زاری

نزانم ئەز، چ هێژایە کو رێکم؟
جیهان پێکڤە بهایێ بسکێ تاری

سەری ناچارە من دانی ل بەر پێ
مە گو: شاهم، تو پێلێکە سواری

تەنێ خانم ب نازی هاتە سەرمن
زڤستانە ل من شین کر بهاری

ب وان لێڤێن شرین گو: رابە سەیدا!
تو سەربەستی ژ من چبکی، دکاری

ژ رێڤە ئەز بەزیمە پێ و دەستان
ب ژۆر ڤە هلکشیمە ئەز ژ خواری

ژ بەخچێ پاخلێ چوومە دو سێڤان
ژ بستانێ رووان دیمێن هەناری

ژ لێڤێن ئەرخەوانی من دوسەد جام
شەرابا هنگڤینی، نوو ڤەخواری

ب دەستێ خوەی سپی ئەز کرمە هەمبێز
وەکی پۆلا حەلاندم ئەز ب ساری

مە هەردو دەست ل بەژنێ بوون حەمایل
بـ بەر پێلان کەتن رەش بسک وچاری

مەتالانەکر بەر وبستان بجارەک
کەنی وگو: بەسە رابە هەساری

مەگو: گۆری جگەرخوین بوو دڤێ رێ
بـ دەست نایێن وەکی ئیرۆ تو جاری

داغێن سینگێ

دیســـــا ژ بەر ژانا ئـەڤین
مـن تێـن ژ دل ســەد ئاخ وئۆخ
داغــێـن ل ســینگێ ئاخــڤین
هەر ژێ دزێتن خــــوین وزۆخ

خـوین تێ ژڤـان داغــێن دکـول
کــەرکــەر دبت مــێــلاک و دل
دشـکێـن لـمن تـەڤ پشـت ومـل
گاڤا کـو تێ ئەو شەنگ و شۆخ

شـۆخ قـامـەتێ وێ سـاعـەتێ
دا من نـیـشـان خـال وخـەتێ
گـاڤـا مـە دی بوو دل کـەتێ
من سـەجـدە بر ئەبروو و رۆخ

ئەبروو قـەزەح، چاڤـێن قـەدەح
من پێ دکـر کـێف وفـەرەح
بەژنا زراڤ مـسک وگـولاڤ
خـەفـتـان بسـەردە شـال وچۆخ

خـەفـتـان ل بەژنێ چۆخ وشـال
سـەد رسـتـەم وفـەرهاد وزال
وێ نـازکـا رِنـد ودەلال
کـوشـتـینە هەریەک ئەو بدۆخ

سـەد دۆخ ل سـینگێ خسـتنە
مـێـلاک ودل دەرخـسـتـنە
زنار وکـەمـبـەر بەسـتنە
لێ راکـشـاندن تیـر وهۆخ

پر تیر وهۆخ وێ لێ کشاند
ئاگر بسەردە لێ رەشاند
تیرا کەڤانێ رەش وەشاند
دانی جگەر، خوین بوو کولۆخ

تەماشا دلبەر

دلبـــەر گـــەلەک دەلالە، یاشـــا دەلالێ یاشـــا
وەک تە هەبن شـەپالە، سـەد حـاشـا "ثم" حـاشـا

دپەسنێ گـــــەور ورِندی، چەلـەنگ وپر لـەوەندی
خـوەسـرویێ سـەربلندی، سـەرداریێ مـیـرو پاشـا

رۆ کــــــەهرەبا ورۆژی، پەرتـاڤێ دل دســــــۆژی
ئـاگـــــر دکـــــونج و دۆژی، ژانا زراڤ دلاشـــــا

ســـادە ژ رەنگێ ئاڤی، شـــێـــرینی وەک دراڤی
گـەراڤی نەوق زراڤی، ســەرتیپ و گـەور وپاشـا

چین چینە زولف و رەیحـان، ئەنی تاجا شـەرەفخـان
ئەبروو کـەڤـان و ئەیوان، روو گـەلگەشـە دکـاشی

چاڤــێن درەش ســتــێــرن، کــەپ وچلاک وشــێــرن
ســـــەدەف دران وزێرن، زمـــــان قـــــەلەم تراشـــــا

چەن گەور وبسکێ رەش قەر ئەلماس گوهار و گەوهەر
گـەردەن بەلۆر و مـەرمـەر، سـینـگا سـپی قـومـاشـا

مـــــەمک ســــــپی بلـنـدن، بەژن بـگـولـک وبەنـدن
ســەر پێــچی مــوم وفندن، یاقــووت ودر دقــاشــا

چاک وچەلەنگ وبەنگین، خـەفـتـان بـسـەردە رەنگین
ئەی سـەیدایێ جگەرخـوین، دە فـەرمـۆ وەر تـەمـاشـا

چاڤــێن درەش ســتــێــرن، کــەپ وچلاک وشــێــرن
ســـــەدەف دران وزێرن، زمـــــان قــــەلەم تراشـــا

چەن گەور وبسکێ رەش قەر ئەلماس گوهار و گەوهەر
گـەردەن بەلۆر و مـەرمـەر، سـینگا سـپی قـومـاشـا

مـــــەمک ســــــپی بلـنـدن، بەژن بـگـولـک وبەندن
ســەر پێــچی مــوم وفندن، یاقــووت ودر دقــاشــا

چاک وچەلەنگ وبەنگین، خـەفـتـان بسـەردە رەنگین
ئەی سـەیدایێ جگەرخـوین، دە فـەرمـۆ وەر تەمـاشا

ب تۆرە بخوینە ڤێ نامێ

وەرە بایێ سپێدێ خوەش
ژ دەستێ من بگرە ڤێ نامێ

بدە دەستێ سپی زەندێ
شەککەرخەندێ، بلندقامێ

ب زانین و ب تۆرە خوەش
بخوینە نامەیێ ژێرە

دبی ناڤێ مـــه بێـــتـــه ســـەر
زمـــانێ شـــاهه بەهرامێ

ببـــێـــژه: گـــرتیێ بسکێ
تـــه تم ژارو بـــریـــنـــداره

رهـــا وبـــەنـــدەواره ئـــەو
قـــەلابەندە دنێڤ شـــامێ

دخـــوازی پرســـەکێ لێکی
ژویره بەرســـــــڤێ رێکی

ژوان لێڤ ودەڤێ شـــێـــرین
بشـــێنه ژێره پەیخـــامێ

ل ژین و رەوش و پـەرگـــــالێ
بپـــرســـه جـــارەکێ ســـالێ

ببـــێـــژه کـــو شـــەڤ و رۆژان
ژ تـه دســـتـــێنی ئیلهـــامێ

دزیندانێـــده روونشــــتی
دکی گـــاز وگلی هەردەم

کــو دنڤــیسی ب خــوینا دل
ل هــەر دیــوار وهــنــدامــێ

ئەگــەر بێــژی چیــە داخــواز
کــــــەسێ ژارو بریـنداره

ببــێــژه کــو دڤێ جــارەک
ژڤان دەستان ڤەخوی جامێ

ل ســەر ئاڤــان، ل ناڤ باغــان
ڤەخون مەی، گوهـ بدن زاخان

درســتــە چەنگەک ژ ئاخـا بەر
دەرێ دلبــــەر ب بۆسـم ئەز

ژ دەرێ منره دێ خــــوەش بێ
گـەلەک بێـتـر ژ پەرشـامێ

ئەگــەر دلبــەر دخــەودا بیّ
ب نەرمی بگرە سـەردێمـان

خـوە بەردەسـەر دەڤ ولیّـڤـان
ئو وان دێمێن وەکی سێڤان

تو رامـووسـە، سـەلاڤـێن من
بدە وێ شـۆخ و دۆمـانێ

ژوان لێـڤـێن شـرین جـارەک
ژ بۆ مـن پرسـەکێ بینە

دنێڤ لیــزا ئەڤــینێ دە
دو بەرکـێن من هەرن دامێ

دبی ئەو شـاه وکـەیخـەسـروو
بجــارەک مـن بـکی ئازاد

کـو سـەر دەینم ل بەر لالەش
بکم هەی، هەی دهنگامێ

دەرێ مـــەیخـــانەیێ روونم

مـەیێ فـرکم ب سـەربەسـتی

ل ســـازێ گـــوە بدێرن ئەم

بـکن نالین دگـــەل خـــامێ

جگەرخـــوین شـــاھ وخـــونکارە

کـو جارەک دەست بدی یارێ

ب ھەڤـــرە ھەرنە ســـەیرانێ

بـ ڤێ تەکـتـیـک وبەرنامێ

ئەڤینا دل

ئەڤینا دل تە دل کریە بریندار
بهارا من، هەمی زەر بوون گول و دار

مە ئەو رۆژێن جوانی دان بتولک
کەتم هەشتێ، ژ نووڤە بووم ئەڤیندار

دران و چاڤ و دل پێکڤە شکەستن
ئو پورێ من سپی بوویە بیەک جار

بهەر چاران دبی خۆرت و دبی پیر
ژ بۆنا من نەما هێژانە هەر چار

جیهان پێکڤە دچاڤێ من دە خوەش بوو
نها ، پیرم، دچاڤێ من دە بوو سار

شەڤا رەش پەژ ڤەدانە هاتە سەر من
کو رۆژا من لبەر ئاڤایە، ئێڤار

جوان بووم ئەز بدۆست و یار و کەس بووم
کو پیر بوومە ، هەمی کەس بوونە نایار

ئەڤینا من وەکی هەسپێ چەلنگە
رەڤاندم ئەز، نە زەنگە و نە هەڤسار

ل کوو دمرم، دچم کوو، ئەز نزانم
دەما دمرم ئەزێ چبکم بـ (هەسار) ؟

کەتم هەشتێ و سەر ژێر بوومە دەشتێ
نە ئەو لات و نە ئەو هیم و نە ئەو دار

بەرێ رەنگێ پلنگان ئەز بساو بووم
ژ بەر خاپان، نها ئەز بوومە کەفتار

ببەر پێلان کەتم بێ دۆز و داخواز
دنالم ئەز وەکی هرچێ بریندار

جگەرخوین بەس ببێژە پر درێژە
بەسە کوردو ژ خەو رابە تو هشیار

ستوکهولم 18/6/1980

ناڤەرۆک